

Latvijas Valsts prezidents apmeklē Cēsis un Vecpiebalgu

SALLIJA BENFELDE

“Vēveros” kopā ar Kristīni Kūlu un Edgaru Žiguru

Valsts prezidents Egils Levits, PLMC izstāžu kuratore Lelde Kalmīte, PLMC direktors Kārlis Kanderovskis, kolekcijas pārzīne Baiba Eglīte, PLMC valdes loceklis Dainis Mjartāns

Ekspozīcijas *Sirdsapziņas uguns* vadītāja Elīna Kalniņa sarunā ar Valsts prezidentu. Vidū Cēsu pilsētas galva Jānis Rozenbergs

Dainis Mjartāns vada ekskursiju PLMC

Turpinot aicinājumu apmeklēt Latvijas muzejus un kultūrtelpas, Valsts prezidents Egils Levits 18. jūnijā apmeklēja Cēsis un Etnografiskā brīvdabas muzeja lauku ekspozīciju “Vēveri” Vecpiebalgā.

Cēsis Valsts prezidents apmeklēja trīs kultūrtelpas. Pasaules latviešu mākslas centrā (PLMC) Egils Levits iepazinās ar tā bagāto ekspozīcijas klāstu. Par gidi ekspozīcijā kļuva PLMC dibinātāja, izstāžu kuratore Lelde Kalmīte un centra direktors Kārlis Kanderovskis. Izsakot pateicības vārdus centra dibinātājiem un darbiniekiem, Valsts prezidents teica:

“Trimda ir nozīmīga latviešu nācijas daļa ar sev raksturīgu kultūru un mākslu, kas ir latviešu nācijas kultūras un mākslas integrāla sastāvdaļa. Tajā atspoguļojas latviešu vēsturiskā realitāte un vieta pasaulē. Paldies, ka to saglabājat un darāt mums pieejamu!” Vaicāts, vai PLMC viņš bijis arī agrāk, Prezidents atzina, ka to apmeklēja pirmo reizi, augstu vērtē paveikto un centīsies atrast laiku, lai atgrieztos un vairāk iepazītos ar ekspozīciju. “Darbam, kas ieguldīts centra izveidošanā, ir trīs dimensijas. Pirmā ir māksla, jo dod iespēju sakopot pa-

saulē dzīvojošo latviešu mākslinieku darbus. Otrā dimensija ir kultūrvēsturiskā, jo ļauj parudzīties uz ārpus Latvijas tapušajiem mākslas darbiem laika griezumā, iekļaujot tos kopējā latviešu mākslas ainavā, bet trešā ir pilsoņu pašiniciatīva un tās nenovērtējamā nozīme. Centrs tapa, sekojot viena cilvēka vīzijai, kuŗu atbalstīja gan ārpus Latvijas dzīvojošie latvieši, gan Cēsu pašvaldība,” sacīja Egils Levits. Atvaļoties no PLMC, Prezidents uzdāvināja tā veidotājiem un darbiniekiem pildspalvu ar savu parakstu uz tās.

Cēsis Egils Levits apmeklēja arī ekspozīciju “Sirdsapziņas uguns”, kas nupat ieguvusi Eiropas Savienības *Europa Nostra* kultūras mantojuma balvas žūrijas atzinību. “Šodien ir kultūras iespāiddu kontrastu diena, jo ekspozīcija “Sirdsapziņas uguns” parāda latviešu tautas drūmāko

periodu – padomju laika deportācijas un nacionālo pretošanās kustību,” atzina E. Levits.

Valsts prezidents arī izmantoja iespēju, lai apskatītu latviešu simbolisma mākslas ekspozīciju Cēsu pilī, kas ir ietverta digitālā stāstā un parāda, kā ar mūsdienu tehnoloģiju iespējām var veidot dzīvu un citādu stāstu par būtisku periodu latviešu mākslā – simbolismu.

Savukārt pēc Etnografiskā brīvdabas muzeja lauku ekspozīcijas “Vēveri” apmeklējuma Vecpiebalgā Latvijas prezidents aicināja ikvienu cilvēku pēc savām iespējām apmeklēt šo muzeju, kas ir “simbols latviešu kultūrvēsturiskajam mantojumam, dzīves rituma liecībai un latviešu skaistuma izpratnei”. Egils Levits pateicās “Vēveru” darbiniekiem par ieguldīto darbu, izglītojot jauniesus par dažādām latviešu tradicionālajām amatu prasmēm.

Ģirts Salmgriezis raksta no Briseles
2. un 6. lpp.

Franka Gordona un Sallijas Benfeldes politiskie komentāri
5. lpp.

Juris Lorencs par ASV un Krieviju
6. lpp.

Atklāta saruna par latviešiem un rasismu
7. lpp.

Mārtiņa Rītiņa atgriešanās
8. lpp.

Numura intervijā - tiesībsargs Juris Jansons
9. lpp.

Aizslēgtās pasaules piezīmes: brīnumzemes ceturtajā fazē

GIRTS SALMGRIEZIS, *īpaši no Briseles*

Jau labu laiku apkļususi katastrofu grabināšana, skaļa aplaudēšana vakara mijkrēsli. Vairs neredzu savu kaimiņus iznākam ārā, lai vienotos simboliskam atbalstam medicīnas darbiniekiem. Vienīgi – kaimiņi līdz ar vasaras tveices iestāšanos vairāk laiskojas uz savām terasēm, balkoniem, lai izbēgtu no saules piekarsētiem dzīvokļiem. Kāds iemalko lielveikalā pirktu vīnu no plastmasas pakas un vēl papildus radot gastronomisko samiglojumu tuvējā apkārtnē no savas uzkarstās lielās, smalkās cepešpannas.

It kā jau dzīve pamazām ieslidierastos ritmos, izzudusi iepriekšējo laiku neziņa, šaubas... Nekādi jauni brīnumi Beļģijas sabiedrības attīstībā tā arī nav notikuši.

Šajā aizslēgtās un attālinātās pasaules laikmetā man neizdevās kā Alisei sastapt runājošo Balto Trusi, lai daudz nedomādams mestos tam pakal alā un nonāktu Brīnumzemē. Šajā fantāzijas pasaulē Alise gan sastapa dažādas jocīgas būtnes un piedzīvoja daudz neparasta: jūras vēži dejoja kadriļū, atdzīvojās spēļu kārtis, Viltotais Bruņurupucis stāstīja par jūras skolu, Zilais Kāpurs sūca ūdenspiņi, bet Češīras Kakis viltīgi smīnēja. Savā ziņā es gaidīju mazliet pārsteigumus, izmaiņas pasaulē, ko dažādos medijos sludināja viedie domu eksperti, dzīves filozofi un augstākās raudzes psihiatri. Labi, labi, negaidīju krasus dzīves pavērsienus, fantāzijas. Taču neko Aizspogulijai līdzvērtīgu vai jaunatklājumiem bagātu no Alises Brīnumzemes citādā gaismā neesmu ieraudzījis Briselē, kad dižsērgas statistika ir kritusies un ļaudis vairāk ir atgriezušies savās ikdienas gaitās. Mūsu Karalistē viss notiek pamazām, soli pa solītim, un drīz vien pavērsim citus Brīnumzemes vārtus, lai sāktu dzīvi vēl mazliet citādāk un mazliet kā senāk.

Tikko Beļģijas Nacionālā drošības padome nākusi klajā ar sabiedrības uzvedības noteikumiem pēc 1. jūlija, kas birokratiskā valodā nozīmē – ceturta faze – izeja no krīzes. Šīs fazes soļi paredz peldbaseinu atvēršanu, ievērojot speciālo darbības protokolu. Var uzaicināt ne vairāk kā 15 viesus savā namā nedēļas laikā. Savukārt, lielas ballītes pēc bāru un restorānu slēgšanas ap pulksten vieniem naktī nav atļauts rīkot un uz ielas masveidīgi turpināt svinēt dzīvi arī ne. Toties ar saviem vakara cīņu biedriem savā namā varat turpināt dzīvot līdz rīta gaismai, tikai ne vairāk kā 15 cilvēku burziņā. Tomēr ar noteikumu ievērošanu ne visai sokas, jo pagājušās nedēļas nogalē vairākās vietās jaunieši neizklīda pēc bāru slēgšanas un turpināja liksmot dažādos Briseles laukumos. Sejas maska jāturpina obligāti valkāt sabiedriskajā transportā, un tas tiek rekomendēts arī lielveikalos. Tikai dažs labs pasazīeris aizmirst par sejas masku, kad izdomā mieloties ar hamburgeru autobusā (to arī senāk nedrīkstēja darīt!), bet citam grūtības sagādā sejas drāniņu nākas uzvilkt pēc vairākus alus klausu iemalkošanas vietējā sūknētavā un vienlaikus noturēt līdzsvaru.

Dažādām sabiedrības grupām, runājot politiskā valodā, ir diezgan lieli izaicinājumi aprast ar jauno situāciju. Taču, ko vien mēs neesam gatavi darīt, lai uzveiktu vīrusu un nesagandēt gaidāmo vasaras atvaļinājumu ar sēdēšanu mājās.

Kā apzinīgs Beļģijas rezidents esmu gatavs visām fazēm un klausos valdības ieteikumos – gluži tāpat kā lielveikalā virzos prātīgi jogurtu un dārzeņu nodaļas virzienā ar stumjamiem ratiņiem, sekojot līdz bultu norādēm uz grīdas. Līdz beidzot ir sasniegts finišs – kase ar pārdevēju maskā,

tos attālumus. Vairs nav jācinās par vietu sporta nodarbības klasē, jo katram savs pleķītis un stūrītis ir iezīmēts un manā viedtālrunī jau laikus reģistrēts. Šķiet, viss jaunais normālais ir pieņemts kā sen labi zināmais... Tikai Beļģijas pasts nav īpaši mainījies. Jau esmu stāstījis par saviem piedzīvojumiem par paciņu sūtīšanu uz Latviju, kas divas reizes atceļoja atpakaļ uz manu Briseles adresi. Jāteic gan, ka vairāk nekā pēc mēneša sūtījumi tomēr sasniedza Tēvzemi. Taču nupat – piektdienas vakarā – bija zvans pie durvīm ar kaimiņienes sūdzību, ka esmu

Raksta autors // Foto: Edvards Vārdaunis

kuņam vienmēr ir pie rokas dezinficējošā artilērija. Pārdevējs drošības labad ir gatavs apsmidzināt aparātu ik reizes, kad ievadu savas bankas kartes paroli. Reizēm ikdienas veikala apmeklējuma rutīnā piemeklē izjūtas, ka esmu nokļuvis uz labi sakārtotas Eiropas šosejas, kur visi pieklājīgi un galanti ievēro noteikumus. Mūsu Karalistes ceturta faze nozīmē arī skolēnu nometņu organizēšanu ierobežotam jauniešu skaitam. Tomēr naktsklubi paliks slēgti līdz augusta nogalei un šajā vasarā Beļģijā nenotiks vasaras mūzikas festivāli.

Jaunie dzīves zīmoli

Patlaban par jauno dzīves standartu ir kļuvis ķermeņa temperatūras mērījumi ik reizi, kad dodos uz sporta klubu vai uz darbu Eiropas Parlamentā. Tas kļuvis tikpat pašsaprotami kā drošības pārbaudes lidostās. Distancēšanās politikai ir arī savi ieguvumi. Piemēram, sporta klubos treniņi ir izvietoti, ievērojot noteik-

piesavināties viņas sūtījumu, un rādot Beļģijas pasta vēstījumu tālrunī, ka, lūk, esot parakstījis par viņai domāto paciņu. Pirmajā brīdī pat apmulsu, jo piektdien tiešām saņēmu noliktu pastnieka sūtījumu kopējā koridora plauktā ar Andra Žeibota jaunāko grāmatu "Krauklis". Domāju, varbūt manai kaimiņienei arī ir interese par latviešu dzejnieka Jāņa Ziemeļnieka likteņsērgām un viņa cīņām ar dēmoniņiem, kas plaši tiek aprakstīti grāmatā. Taču pēc brīža sapratām par kārtējām paviršībām no Briseles pasta puses un dalījās ar savām nesenām atmiņu skicēm par vietējo pasta darbinieci – Kolumbu, kuņa neprecīzi noformēja manus sūtījumus. Ir lietas, kas nemainās krīzes laikā un arī pēc krīzes. Varbūt, daudz jau nav vērts uztraukties. Beļģijas pasts vienkārši savas tradīcijas notur arī pārmaiņu vējos. Tā ir zīmola nemainība un spēcīga paviršības vēstījuma noturība. Lai nu tā būtu! *Nobody is perfect!* (Neviens nav perfekts!).

Cilvēki atgriežas ierastajā ikdienā. Ielas kļūst dzīvākas līdz ar restorānu un bāru atvēršanu // Foto: Edvards Vārdaunis

Politika pēc pandēmijas

Slimības statistikas dati Eiropas valstīs samazinās, cilvēki pamazām aizmirst par šo pandēmiju. Taču aizdomājos par ļoti daudziem jautājumiem tieši politikas un ekonomikas virzienā. Pirms divpadsmit gadiem tika politikai pārņemts, ka lielās dižķibeles laikā tika glābti neapdomīgie banķieri, finanšu tirgi un institūcijas, liekot pārējiem savilkt jostas. Savukārt, šo krīzi nevar īsti salīdzināt ar iepriekšējām ekonomiskām neveiksmēm. Šajā laikā uzmaniņi jādod risinājumi, jo "uz pauzes" tika noliktas nevis konkrētas sabiedrības grupas, bet gan savā ziņā – visas pasaule. Tāpēc ir jāpieņem daudzi grūti un sarežģīti lēmumi, lai neradītu jaunas šķelšanās valstu sabiedrībās. Starp gados jaunākiem un vecākiem cilvēkiem. Starp turīgākiem ļaudīm un mazāk turīgiem cilvēkiem. Starp ārstiem un medmāsām, lielveikalu darbiniekiem, sabiedriskā transporta šoferiem, kuri ikdienas pakļauj savas dzīvības riskam un ierēdņiem, kuri var mierīgi turpināt savā komforta līmenī darba gaitas mājas apstākļos. Jo visi vienojās kopīga mērķa labad, ziedojot un zaudējot daļu savas turības, arī ekonomiku, nosargājot veselību un glābjot dzīvības. Daudzu valstu valdību lielais uzdevums, manuprāt, būs atkal panākt līdzsvaru sabiedrībās, lai dēļ šīs izslimotā vīrusa nerastos jauni konflikti, satricinājumi. Lielas sabiedrības masas var viegli ieraut dažādās nekontrolētās savvērestībās, ja tās ir neapmierinātas, nokaitinātas, kā to nevienu vien reizi ir pierādījuši dažādi notikumi pavisam atšķirīgos vēstures laikmetos. Pandēmijas rētu sadziedēšana nebūs pavisam viegla, lai gan Eiropas Savienība, gan nacionālo valstu valdības ir savu iespēju robežās sniegušas ārkārtas palīdzī-

bu daudziem, kam tā ir ļoti vitāli nepieciešama. Savā ziņā interesanti būs vērot politiku, valdību dialogu ar sabiedrībām, jo iepriekšējās desmitgades ekonomiskās krīzes laikā varēja noteikti atrast vainīgos un salikt tos konkrētos atbildības plauktiņos – sliktos politikus, kuri nespēja nobremzēt ekonomiskos tēriņus un vairākas alkatīgas un nelietīgas bankas. Patlaban – vainīgos un labos nu nevar gluži uzlikt uz svaru kausiem, jo vīruss gan cilvēkus, gan valdības pārsteidza nesagatavotus. Vīrusam nav konkrēta tēla! Neviens īsti nebija receptes, kā šo sērgu likvidēt pēc iespējas ātrāk un efektīvāk. Vēl noteikti būs daudzas grāmatas, pētījumi, teorijas, kā to visu varēja vai nevarēja risināt. Ja politikas veidotāji nerīkosies gudri, viedi, saprātīgi, tad vienmēr ticamus risinājumus var piedāvāt populistu, kas allaž var tautas uznest stikla kalnos, parūpēties par jūsu bērnu atvešanu no bērnudārza un ik rītu piedāvās jums svaigi spiestu apelsīnu sulu brokastīs. Viņi to var visu jums piesolīt, jo tiekšanās pēc augstākiem valdības troņiem ir tik neprātīga, kas izpaužas slimīgā varas apsēstības niezē, pašu nekontrolētos straujajos runu tecējumos, kas līdzvērtīgi atsauc atmiņā nepārtraukto Niagāras ūdenskrituma plūdumu. Viņu it kā avotu dzidrajās acīs jālūkojas uzmanīgi. Tajās iemirdzas porcelāna tasišu spožums, bet tajā pašā laikā tās neizstaro vēsti par dzīves realitāti un saprātīgumu. Tāpēc arī pēc šīs krīzes ir jāskatās ļoti uzmanīgi uz jaunajiem gaismas nesējiem. Tādi noteikti būs, jo politiskā augsne vairākās Eiropas valstīs nu kļuvusi irdena. Šādas politiskās nezāles var sakoplot ar vai bez pesticīdu palīdzības.

(Turpinājums 6. lpp.)

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

Atklāta vēstule Jevgēnijam Lukjanovam, Krievijas Federācijas ārkārtējam un pilnvarotajam vēstniekam Latvijas Republikā.

Godātais vēstnieka kungs!

Pasaules brīvo latviešu apvienības (PBLA) valdes un dalīborganizāciju vārdā rakstu, lai izteiktu sašutumu un protestu par Jūsu pārstāvētās valsts vadības un Krievijas domes mēģinājumiem sagrozīt vēstures faktus un centieniem panākt atzīt par spēkā neesošu PSRS Tautas deputātu kongresa lēmumu, kurā nosodīts Molotova-Ribentropa pakta slepenais protokols par ietekmes sfēru sadalīšanu Eiropā pēc Otrā pasaules kara.

PBLA valde pievienojas Latvijas, Lietuvas un Igaunijas Ārlietu ministriju šī gada 18. jūnijā paustajai pozīcijai, ka Baltijas valstu valdības kategoriski noraida Krievijas mēģinājumu attaisnot divu 20. gadsimta totalitāro režīmu – staļinisma un nacisma pastrādātos asiņainos noziegumus.

PBLA uzskata, ka Molotova-Ribentropa pakts un tā slepenie protokoli bija par pamatu pasaules sadalīšanai starp diviem totalitārajiem režīmiem un pavēra ceļu Otrajam pasaules karā. PBLA uzsver, ka tas ir starptautiski atzīts fakts un tā izraisītās Padomju okupācijas rezultātā desmitiem tūkstošu Baltijas un simtiem tūkstošu Eiropas valstu iedzīvotāji vairāk nekā 50 gadus bija spiesti dzīvot PSRS okupētajās teritorijās un paciest visas okupācijas režīma sekas.

PBLA arī kritiski vērtē Krievijas valsts prezidenta Vladimira Putina publicēto rakstu ASV izdevumā *The National Interest*, kurā viņš aizstāv Padomju Savienības lomu Otrajā pasaules karā un Baltijas valstu okupāciju, kā arī asi uzbrūk Polijai. (<https://nationalinterest.org/feature/vladimir-putin-Oreal-lessons-75th-anniversary-world-war-ii-162982>.) Mēs uzskatām šo rakstu par mēģinājumu izmantot Otrā pasaules kara beigu 75. gadskārtu, lai pasniegtu vēsturi Jūsu valstij izdevīgā gaismā.

PBLA pārstāv simtiem tūkstošus latviešus visā pasaulē, kur dzīves ir izjaucis un ietekmējis Otrās pasaules karš. Mēs aicinām Krieviju beidzot atzīt visas šī kara traģiskās un politiskās sekas un necensties pārrakstīt pasaules vēsturi!

Kristīne Saulīte,
PBLA valdes priekšsēde
2020. gada 19. jūnijā

Ārlietu ministrijas paziņojums

Latvijas Ārlietu ministrija katēgoriski noraida š. g. 19. jūnijā Krievijas Federācijas prezidenta V. Putina pausto, kas lasāms rakstā "Lielās uzvaras 75 gadi: kopīga atbildība vēstures un nākotnes priekšā". Baltijas valstis tika okupētas un anektētas prettiesiski, lietojot draudus un militāras provokācijas. PSRS pārkāpa savas starptautiskos līgumos noteiktās saistības un veica agresijas aktu. Tautas suverēnā griba tika falsificēta vilts vēlēšanās. Baltijas valstu iluzorā autonomija padomju okupācijas apstākļos bija tikai aizsēgs padomju režīma noziedzīgajai po-

litikai, ko noteica padomju valsts un komunistiskās partijas vadība Maskavā. Lai gan prezidents V. Putins izsaka atbalstu PSRS Tautas deputātu kongresa lēmumam, kas 1989. gada 24. decembrī nosodīja Molotova-Ribentropa pakta slepeno protokolu, Padomju Savienības agresīvā ārpolitika visumā tiek attaisnota. Ar nožēlu jākonstatē, ka mūsdienu Krievijas varas iestādes joprojām nav gatavas objektīvi vērtēt padomju režīma atbildību par Otrā pasaules kara izraisīšanu un neskaitāmiem noziegumiem pret Eiropas, Krievijas un tās kaimiņvalstu tautām.

Rakstā "Lielās uzvaras 75 gadi: kopīga atbildība vēstures un nākotnes priekšā" Krievijas prezidents akcentēja, ka 1939. gada rudenī, risinot kara stratēģijas un aizsardzības uzdevumus, Padomju Savienība uzsāka Latvijas, Lietuvas un Igaunijas iekļaušanu. Putinaprāt, "vienošāns" esot atbildusi tā laika starptautiskajām normām. Putins rakstā norādījis, ka Baltijas republikas PSRS sastāvā saglabāja savu valdību, valodu, bija pārstāvētas padomju augstākajās varas struktūrās.

Akreditācijas vizītē pieņem jauno Francijas vēstnieci

16. jūnijā Ārlietu ministrijas valsts sekretārs Andris Pelšs tikās ar Francijas jauno vēstnieci Latvijā Aurēliju Ruajē-Gunēnu (*Aurélie Royet-Gounin*), kas bija ieradusies iepazīšanās vizītē.

Vēstniece apliecināja Francijas stingru politisko gribu turpināt ciešo sadarbību ar Latviju un vēlmi paplašināt ekonomisko sadarbību. A. Ruajē-Gunēna atzīmēja, ka Latvijas un Francijas rīcības plānā 2018. – 2022. gadam ir daudz virzienu valstu attiecību padziļināšanai un bagātināšanai. A. Pelšs atzīmēja, ka Francija ir nozīmīgs Latvijas sabiedrotāis NATO. Tās līdzdalība NATO plašinātās klātbūtnes kaujas grupā Igaunijā, kā arī periodiska dalība NATO Baltijas gaisa telpas patrulēšanas operācijā ir ieguldījums Latvijas drošībā. A. Ruajē-Gunēna atzina, ka Francija novērtē Latvijas dalību apmācības un stabilizācijas misijās Mali.

Izraēlā iemūžinās Kārļa Ulmaņa piemiņu

Rabīns Menahems Barkahans, Rīgas un Latvijas ebreju reliģiskās draudzes un biedrības Šamir, Rīgas Geto un Latvijas Holokausta muzeja valdes priekšsēdis, kā arī Eiropas Rabīnu padomes loceklis, kopā ar Izraēlas pilsētas Sderotas pašvaldību ir vienojušies, ka šajā pilsētā tiks izveidota piemiņas vieta Latvijas Valsts prezidentam un Ministru prezidentam Kārlim Ulmanim. Rabīns stāsta: "Es centos

saprast, kā es varētu panākt, lai cilvēki šeit zinātu par Kārli Ulmani, kurš, radīdams ebrejiem labvēlīgu vidi, pats kļuva par sarkanā terora upuri. Kārlim Ulmanim un arī Mordehaham Dubinam, kas bija jaunās Latvijas valsts deputāts trijās Saeimās, pārstāvēja reliģiski ortodoksālos un konservatīvos ebrejus, bija traģisks liktenis – abi kļuva par komunistiskā terora upuriem. Savu ideju par abu personību piemiņas iemūžināšanu Svētajā zemē izstāstīju Sderotas pašvaldības vadītājam Alonam Davidi."

Rabīns Menahems Barkahans un Sderotas pašvaldības vadītājs Alons Davids // Foto no privātā arhīva

Pēc pusgada rabīns saņēmis vēstuli no Sderotas pašvaldības. Tajā teikts, ka pašvaldībā ir pieņemts lēmums nosaukt Kārļa Ulmaņa vārdā satiksmes krustojuma apli, kas patlaban tiek būvēts. Izraēlā šādi rotācijas apli nereti tiek nosaukti kādas nozīmīgas personas vārdā. Sderotas pilsētas pašvaldība uz Kārļa Ulmaņa piemiņas vietas svinīgo atklāšanu ielūgšot arī Latvijas Ārlietu ministrijas pārstāvjus.

Okupācijas muzeja apmeklējumi

Pirmajās dienās pēc atkal atvēršanas Okupācijas muzeju un Stūra māju apmeklējuši gandrīz 200 interesenti. Izstādē "Čekas vēsture Latvijā" uzņemti vairāk nekā 60 interesenti un novadītas 16 ekskursijas.

Stūra mājas pirmie trīs apmeklētāji bija italiešu izcelsmes tūristi, kas uz Latviju atbraukuši no Igaunijas, un divi piloti no Šveices un Francijas, kuņģi šobrīd uzturas Latvijā pilotu apmācības programmā. Stūra mājā uzņemts arī pirmais ārvalstu diplomāts. Neoficiālā vizītē ekskursijā pa čekas pagrabiem devās Japānas vēstnieks Latvijā Jasuhiro Kavaguči ar kundzi Tošie Kavaguči un Japānas vēstniecības Latvijā trešo sekretāru. Ekspozīcijā Raiņa bulvārī 7 viesojušies galvenokārt pasākumu apmeklētāji – muzejā notika Ērika Vilsona monoizrāde "Mana Magadana" un Dzintras Gekas grāmatas "Šalom, Sibīrija" atvēršana. Abas muzeja ekspozīcijas ir atvērtas no otrdienas līdz sestdienai, no pulksten 11 līdz 15.

Izsludina novadu reformu

Valsts prezidents Egils Levits, vēlot kritiskus vārdus novadu reformas likumprojekta sagatavošanas procesam, tomēr izšķīries par valstiski atbildīgu soli izsludināt likumprojektu. Par to prezidentam paziņoja 19. jūnijā, Rīgas pili īpaši sasauktā preses konferencē par 10. jūnijā Saeimā pieņemto administratīvi teritoriālās reformas

likumu "Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likums".

Prezidents atzina, ka Saeima ir būtiski uzlabojusi valdības iesniegto likumprojektu, tomēr gan Saeimai, gan Ministru kabinetam ir jābūt gataviem šīs reformas sagatavošanas kļūdām, īstenojot turpmākās un citas reformas. Valsts prezidents preses konferencē arī atzina, ka Varakļānu, kā arī Kandavas un vēl dažu citu neapmierināto novadu jautājumu Saeima varētu risināt ar novadu reformas likuma grozījumiem. Kā jau iepriekš rakstījām, Latvijā bijušo 119 pašvaldību vietā būs 42.

Akcija "Gaismas ceļš"

Sadarbojoties biedrībai "1836", *Stirnubuks.lv* un garo distanču skrējējam Dinam Vecānam, sākot ar 16. jūniju norisinājās četru dienu garš lāpu skrējienis pa 1836 kilometru garo robežu – "Gaismas ceļš". Skrējiena dalībnieki veica distanci nesot lāpas, no kurām skrējiena laikā tika iedegti 87 uguns-kuri, izgaismojot Latvijas pierobežu un radot Gaismas un Mīlestības ceļu, kas "aņņem" mūsu valsti.

Uzsākot "Gaismas ceļu" skrējienam, 16. jūnijā Krāslavā tika iedegtas divas gaismas lāpas, kurās uzsāka ceļu pretī viena otrai. Tās nesa divas skrējēju komandas – Ziemeļaustrēnis un Dienvidrietenis. Katra devās savā virzienā, lai, noslēdzot skrējienam, satiktos Kolkas ragā. Pa ziemēļu pusi devās 46 komandas, savukārt, pa Dienvidu – 41 komanda. Skrējiena mērķis bija izveidot nepārtrauktu "Gaismas ceļu" ritējumu, kurā nodrošina skrējēju komandas, nododot gaismas stafeti ik pēc aptuveni 20 kilometriem. Katra komanda, noslēdzot savu skrējiena posmu, iededza simbolisku uguns-kuru, izgaismojot Latvijas robežu

Normu par mācībām latviešu valodā atzīst par atbilstošu Satversmei

Satversmes tiesa (ST) atzinusi, ka norma, kas nosaka, ka pirmskolas izglītības iestādēs galvenā ikdienas saziņas valoda ir latviešu, ir atbilstoša Satversmei, aģentūrai LETA pavēstīja ST pārstāve Ketija Strazda. Apstrīdētā norma noteic, ka visā pirmsskolas izglītības posmā sekmē latviešu valodas apguvi integrētā mācību procesā, izmantojot bilingvālo pieeju, ko atbilstoši bērna attīstībai īsteno pedagogu, speciālistu un citu izglītības iestādes darbinieku sadarbībā, kā

arī lieto latviešu valodu ikdienas saziņā. Bērniem no piecu gadu vecuma rotaļnodarbībā galvenais saziņas līdzeklis ir latviešu valoda, izņemot mērķtiecīgi organizētas aktivitātes mazākumtautības valodas un etniskās kultūras apguvei.

Cēsu pili atrod unikālu uzrakstu

Cēsu pils dienvidu tornī, apsekojot vairākus gadsimtus nepieejamo vītņu kāpņu telpu, uz kāda akmens atrasts unikāls 16. gadsimta otrajā pusē ieskrāpēts uzraksts.

Cēsu pils // Foto: LETA

Šis ir senākais un kultūrvēsturiskā ziņā nozīmīgākais akmens virsmā iegrieztais vēstījums, kas saglabājies Cēsu pili. Latīņu un vācu valodā rakstīto tekstu jau daļēji izdevies atšifrēt, paziņojumā medijiem informēja Cēsu muzejs.

Vēsturnieks Gundars Kalniņš pa šaujamliuku ieplūstošajā pievakares gaismā uz kāda akmens pamanija iepriekš nezināmu ieskrāpējumu – rūpīgi iegravētu ģerboņa vairogu. Tam apkārt iegriezti iniciāļi WKVA, kas lasāmi arī akmens vidusdaļā. Ģerboņa vairoga centrā izveidota īpašuma jeb māju zīme. Viduslaikos pilsētu namnieki šādas rūnām līdzīgas zīmes lietoja kā savas veida ģerboņus. Ar māju zīmi īpašnieks marķēja savas vērtīgās mantas un to lietoja arī kā parakstu un zīmogu. Dekoratīvā vairodziņa forma raksturīga 16. gadsimta otrajai pusei.

Līdzās ģerboņa vairogam uz akmens virsmas atklājās laika gaitā padzisušas, taču vēl salasāmas teksta rindas. Izlasīt ieslipto uzrakstu akmens labajā pusē izdevās jau pirmajā vakarā. Latīņu valodā rakstītās rindas ir fragments no apustuļa Pāvila vēstules romiešiem: "Si Deus pro nobis quis contra nos" jeb "Ja Dievs par mums, kas būs pret mums".

Gravējuma tehniskais izpildījums un dziļums norāda, ka akmens virsmā ieskrāpējumi veidoti ar smailu dzelzs rīku. Uzraksta autors, šķiet, izmantojis nazi, pārlietu nesatraukdamies, ka cietais akmens notrulinās tā duramo galu. Šobrīd tikai īpašā apgaismojumā saskatāmais teksts tā tapšanas laikā bijis krietni uzkrītošāks. Akmeni, uz kuņa veidoti iegriezumi, tāpat kā pārējās torņa iekšsienas, savulaik klāja kaļķu balsinājums. Kontrasts starp balto apdares virsmu un iegriezuma līnijās atsegto dolomitakmeni bijis pietiekami liels, lai uzrakstus varētu viegli izlasīt pat torņa telpās valdošajā pustumsā.

(Turpinājums 4. lpp.)

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

(Turpināts no 3. lpp.)

Cēsu pils dienvidu torņa pilnvērtīgu un visaptverošu izpēti pētnieki var veikt tikai kopš pagājušā gada, kad torni atjaunoti starpstāvu pārsegumi un vītņu kāpnes. Par Ģaŗo Hermani sauktais tornis ir izcils viduslaiku militārs arhitektūras meistardarbs, kuŗa atvēršana apmeklētājiem paredzēta jau tuvākajā laikā.

KPV LV Rīgas mēra kandidāts būs Ralfs Nemiro

Partija KPV LV oficiāli nosaukusi savu Rīgas mēra amata kandidātu un prezentē programmu pirms Rīgas domes ārkārtas vēlēšanām. Līdz ar to potenciālo Rīgas mēru lokam pievienojas tagadējais parlamentārietis Ralfs Nemiro, bijušais ekonomikas ministrs Ralfs Nemiro, kuŗš, zaudējot pielaidi darbam ar valsts noslēpumu, atgriezās Saeimā un pašlaik vada Tautsaimniecības komisiju. Partija savā programmā sola labu pārvaldību no domes un to iestāžu gaitenim līdz pat mikrorajonu iekšpagalmeim. "Tas būs viens no saukļiem, ka Rīga sākas no pagalmiem. Patiešām rīdziniekus interesē jāpārstāv ne tikai lielos projektos. Tā jau ir, ka rīdziniekus interesē šādas ikdienišķas lietas kā sakārtoti pagalmi Zolitūdē, Ilģuciemā un citviet," norādīja partijas pārstāvis.

Ralfs Nemiro

Līdz šim zināms par vairākiem Rīgas mēra amata kandidātiem. *Attīstībai/Par* startēs kopā ar partiju *Progresīvie*, un saraksta līderis būs Mārtiņš Staķis, kuŗš tādēļ jau nolīcis Saeimas deputāta mandātu.

Latvijā mikroķirurgi veic unikālu operāciju

Rīgas Austrumu klīniskās universitātes slimnīcas multidisciplinārai medicīnu komandai ir izdevies glābt ļoti smagi savainota cilvēka dzīvību. Slimnīcā tika stacionēts pacients ar nebijuši smagu traumu – cilvēkam faktiski bija norauta seja. Sākumā, veicot vairākas secīgas dzīvību glābošas operācijas, ārsti stabilizēja pacienta veselības stāvokli un sagatavoja viņu sarežģītai mikroķirurģiskai operācijai. Piecpadsmit stundu ilgā operācijā Baltijā vadošie mikroķirurģijas speciālisti veica sarežģītu un unikālu sejas rekonstrukcijas operāciju, tādējādi izdarot maksimāli iespējamo pacienta dzīves kvalitātes atjaunošanu.

Brāļi Artis un Raivis par Norvēģijā saņemtā nauda uzsāk audzēt gurķus pierobežā
Otro gadu Viļakas novadā brāļi Artis un Raivis Jevdokimovi au-

dzē siltumnīcās gurķus. Pērn bija viena siltumnīca, šogad jau divas. Siltumnīcas celtas pašu spēkiem, bet nauda gurķu audzēšanai nopelnīta strādājot Norvēģijā. Pagaidām izaudzētajai produkcijai noietu tirgus – vietējie novada iedzīvotāji, tomēr biznesu brāļi cer nākotnē attīstīt. Siltumnīcas atrodas netālu no Viļakas un redzamas no ceļa. Šeit dzīvo brāļu Raivja un Arta Jevdokimovu vecāki, siltumnīcas uzceltas vecāku saimniecībā, jo šeit ir pateicīga atrašanās vieta, pircējiem nav tālu jābrauc. Šobrīd brāļi gurķus pārdod vietējiem iedzīvotājiem, pagaidām tas ir vienīgais noieta tirgus. Otrajā darbības gadā viegli nav, jaunieši daudz mācās, izmēģina un arī kļūdās.

Jauns Covid-19 uzliesmojums var parādīties jebkuŗā brīdī

Jauns Covid-19 uzliesmojums joprojām var parādīties jebkuŗā brīdī, turklāt, pieaugot cilvēku starpvalstu kustībai, ar lielāku varbūtību tas varētu būt saistīts ar kādu atbraucēju no ārzemēm, aģentūrai LETA skaidroja Veselības ministrijas galvenais infektologs Uga Dumpis.

Pēc viņa paustā, situācija ārpus Baltijas valstīm ir sliktāka un kopumā pasaulē tā pasliktinās. "Tādējādi lielā mērā mēs esam atgriezušies situācijā, kas bija martā, tikai nu jau ar pieredzi, zināšanām un labāk apriķoti," atzīmē speciālists. "Pietiek vienam inficētam apmeklēt kādu iekštelpu ballīti, sporta zāli vai bāru un var notikt uzliesmojums," skaidro Dumpis. Viņa ieskatā, ar lielāko varbūtību sākotnēji tie būs jauni cilvēki, kuŗi pārāk neuztraucas par distancēšanos, bet pēc tam vīruss var pārnēsties uz riska grupām. Par laimi, kā norāda Dumpis, šāda uzliesmojuma iespēja pie Latvijas epidemioloģiskās situācijas nav tik liela, tomēr tā noteikti pastāv. Kad un vai tas notiks, "ir tīrākā zīlēšana", izsakās eksperts. Lai gan tas var arī nenotikt kādu laiku, ir jābūt nemītīgā gatavībā, uzsver infektologs.

"Mans mīļākais karš" uzvar animācijas festivāla Ansi konkursā

Režisores Ilzes Burkovskas-Jakobsenas pilnmetrāžas animācijas filma "Mans mīļākais karš" saņēmusi galveno balvu Francijā, Ansi

starptautiskā animācijas filmu festivāla (*Festival international du film d'animation d'Annecy*) konkursa programmā. Latvijas kinoteātros filmu varēs redzēt rudenī.

Aigara Bikšes pieminēklis mediķiem

Rīgas centrā, pie Valsts Mākslas muzeja atklāta statuja, kas veltīta kā "pateicība" mediķiem, kuŗi cīnās pret Covid-19. Ārsta skulptūra esot tik milzīga tāpēc, ka saslimušie pacienti šajā brīdī blakus mediķiem jūtoties kā bērni, skaidro mākslas darba autors Aigars Bikšs. Mediju apskatnieku ieskatā nez uz kādu reakciju bija cerējis māksli-

nieks, taču rodas iespaids, ka pozitīvu emociju ir mazāk nekā negatīvo. Ja šī bija plānota kā provokācija, tad var uzskatīt, ka tā ir izdevusies, jo daudzi veselības aprūpes sistēmas darbinieki atcerējies par nepildītiem solījumiem piešķirt likumā paredzēto naudu viņu atalgojumiem. Un te nozīmē ir tam, ka mākslinieks nav apolītiska persona, bet aktīvs apvienības *Attīstībai/Par* biedrs. Tieši šis politiskais spēks, kuŗu pārstāv arī veselības ministre Ilze Viņķele, bija viens no tiem, kas pērn, pieņemot budžetu, pievīla mediķus.

Iznākusi Alfrēda Stinkula autobiogrāfija "Mati sarkanā vējā"

Alfrēda Stinkula, kuŗš draugu lokā pazīstams kā Fredis, jaunizdotā autobiogrāfija "Mati sarkanā vējā" ir atklāta un personīga liecība par padomju laikmeta Latviju. 20. gs. 70. un 80. gados viņš bija viens no spilgtākajiem hipiju kustības pārstāvjiem Latvijā. 1. jūlijā Gaismas pils Draugu telpa notika grāmatas atvēršanas sarīkojums.

Voldemārs Krustiņš Mūžībā 1932. 02.08 – 2020. 21.06.

Mūžībā aizgājis laikraksta *Lauku Avīze* (patlaban *Latvijas Avīze*) dibinātājs un ilggadējais vadītājs Voldemārs Krustiņš. Voldemārs Krustiņš dzimis 1932. gada 2. augustā Pļaviņās. 1988. gadā viņš sāka strādāt laikrakstā *Lauku Avīzē*, kur kopš pirmā laikraksta numura 1988. gada 9. janvārī ieņēma arī galveno redaktora amatu. Kā atzīst *LA* redakcijas darbinieki, Voldemārs Krustiņš bija

VĒSTNIECĪBU ZIŅAS

KANADA. 17. jūnijā Latvijas vēstnieka Kanadā Kārļa Eihenbauma dzīvesbiedre Ināra Eichenbauma bezkontakta veidā, ievērojot stingros fiziskās distancēšanās noteikumus, nodeva jaunu savu izgatavoto sejas masku partiju Pērlija Rido veterānu veselības centram Otavā (*The Perley Rideau Veterans' Health Centre*).

Latvijas vēstnieka dzīvesbiedre Ināra Eichenbauma ir iesaistījusi Centrā arī kā brīvprātīgā atbalstītāja, palīdzot dažādos darbos. Sejas maskas izgatavotas pēc Centra lūguma, pēc tam, kad atzinīgi tika novērtētas pirmās, kas veterāniem lietošanai tika nodotas maijā. Arī šīs sejas maskas, kuŗas joprojām trūkst, ir Ināras izgatavotas un ir neliels atbalsts tiem, kas ar savu dienestu uzturējuši mūsu ideālu un brīvību. Centrā ir militārpersonas, kas dienējušas dažādās vietās, tur ir pat iemītnieki, kas piedalījušies Otrajā pasaules karā.

Latvijas vēstniecībai pēdējo gadu laikā ar Otavas galveno militāro veterānu centru ir izveidojusies ļoti laba sadarbība. Centrā ar veterāniem vairākkārt ir ticis vēstnieks Kārlis Eichenbaums un vēstnieka dzīvesbiedre Ināra, kā arī aizsardzības atašejs pulkvedis Agris Ozoliņš. Latvijas vēstniecība ir atbalstījusi Centrā dažādus labdarības pasākumus, kā arī tur organizējusi Latvijas Bruņoto spēku mūziķu koncertus.

25. jūnijā Latvijas vēstnieks Kanadā Kārlis Eichenbaums tikās ar Latviešu Nacionālās apvienības Kanadā (LNAK) prezidentu Andri Ķesteri un izteica pateicību, pasniedzot vēstnieka Atzinības rakstu par nozīmīgo ieguldījumu un atbalstu Latvijas-Kanadas attiecību stiprināšanā. (*attēlā*)

Vēstnieks K. Eichenbaums augstu novērtēja personīgo LNAK prezidenta A. Ķestera ieguldījumu, ciešo sadarbību, kas izveidojusies, abpusējo atbalstu un konstruktīvismu, kas nostiprinājis pēdējo gadu laikā. Vēstnieks novēlēja vēl daudzus gadus "pieminēt Latviju" un iestāties par to vienmēr un visur, kā tas darīts līdz šim.

FRANCIJA. 26. jūnijā Latvijas vēstnieks Francijā Imants Lieģis rīkoja vēstniecībā Parīzē atvadu pieņemšanu sakarā ar savu pilnvaru termiņa beigām. Ievērojot sanitāros apstākļus Francijā, pieņemšana notika šaurā lokā, kuŗā piedalījās sadarbības partneri, kolēģas, diplomāti un latviešu kopienas pārstāvji.

Vēstnieks pateicās visiem par sadarbību un atbalstu savas kadences laikā un savā uzrunā uzsvēra, ka nozīmīgākais laiks bijis Latvijas Simtgades atzīmēšana Francijā ar centrālo notikumu – Baltijas valstu simbolisma izstādi "Nepieradinātās dvēseles" Orsē muzejā, kuŗu atklāja Igaunijas, Latvijas, Lietuvas un Francijas prezidenti. Vēstnieks atzina, ka viņa misija Parīzē bijusi ļoti interesanta un piesātināta, un par to ir patiešs gandarījums.

MOLDOVA. 26. jūnijā Latvijas vēstnieks Moldovā Uldis Mikuts tikās ar Moldovas ārlietu un Eiropas integrācijas ministru Oļegu Cuļu. Sarunā puses pārrunāja aktuālos divpusējās darbības jautājumus un apmainījās viedokļiem par abu valstu situāciju ar Covid-19 vīrusa izplatību un risinājumiem tā radīto seku mazināšanā. Vēstnieks U. Mikuts informēja ministru par Latvijas ražotāju piedāvājumu viedo risinājumu un personīgās aizsardzības līdzekļu segmenta vīrusa izplatības ierobežošanai. Ministrs īpašu interesi izrādīja par Latvijā izstrādātās aplikācijas *Apturi Covid* pielietojumu un bija informēts gan par tās inovatīvajām tehniskajām iespējām, gan datu aizsardzības aspektiem.

redaktors ar lielo burtu, laikraksta satura un sejas noteicējs, daudzu tagadējo žurnālistu darbaudzinātājs, daudzās lietās lidumnieks un pirmsaucējs, interviju lielmeistars. Pirms *Lauku Avīzes* lielāko daļu sava darba mūžu viņš nostrādājis par redaktoru laikrakstā *Padomju Jaunatne*. 1997. gadā Krustiņš kļuva par SIA *Lauku avīze* valdes priekšsēdi. 2001. gadā viņš aizgāja

pensijā un no 2005. gada līdz 2015. gadam bija laikraksta *Latvijas Avīze* redakcijas padomes priekšsēdis. 1999. gadā apbalvots ar Triju Zvaigžņu III šķiras ordeni.

Taujāts par Latvijas vēstures pamatvērtībām, Voldemārs Krustiņš atbildējis: "Manuprāt, pati vērtīgākā ir tautai piemītošā nacionālā pašcieņa un nacionālā pašapziņa, kas pēdējos gados diemžēl ir manāmi izšķērdēta un plakusi. Bet pašcieņa un pašapziņa ir īpašības, lai saglabātu tautu un visu mūsu nākotni."

Ziņas sakopojis **P. Karlsons**

LAIKU UN VIETU MIJĀS

FRANKS
GORDONS

Fourth of July – Ceturtais jūlijs: tā amerikāņi apzīmē savus valsts svētkus – 1776. gada Neatkarības deklarācijas gadskārtu. Burtiski virs katras mājas šai dienā pacelts zvaigžņoti svītrainais karogs. Vispār amerikāņu patriotisms pamatīgi iesakņojies šīs nācijas ikdienā: skolās pirms mācību sākuma audzēkņi, uzliekot labās rokas plaukstu uz krūts, solās būt uzticīgi ASV karogam un republikai, kuŗu tas simbolizē un kuŗā pastāv brīvība un taisnība visiem.

Nu šī valsts pastāv jau 244 gadus, un šoreiz 4. jūlijs, piesardzīgi izsakoties, padrūms. Iekams pie-skarties pašreizējai, trīskāršai Amerikas krīzei, pakavēsimies pie vairākiem zīmīgiem vēstures posmiem.

1945. gada pavasarī amerikāņu kuŗavīrus, kuŗu vidū bija ne mazums melnādaino, Eiropā, rietumos no Elbas upes uzņēma kā

atbrīvotājus. Pat Minchenē, nacistu partijas “šūpulī”, kas stipri cieta no amerikāņu bumbvedēju uzlidojumiem, vācieši sveica amerikāņu tankus ar balto zvaigzni. Jo tie bija glābiņš no tankiem ar sarkano zvaigzni, kas tajās dienas dārdēja Berlīnes centrā. Daudzi Vācijā “iestrēgušie” latviešu bēgļi kopā ar neskaitāmiem citu tautību cilvēkiem izmisīgi lūkoja tikt pāri Elbai, jo viņā pusē tos sagaidīja smaidošs amerikāņu kuŗavīrs.

Tas lielā mērā bija pēc Rūzvelta nāves par ASV prezidentu kļuvis Harija Trumena nopelns, ka nākamie pieci gadi iezvanīja, kā daudziem likās, “Amerikas gadsimtu” (*The American Century*): Maršala plāns Eiropas saimnieciskajai atveseļošanai, NATO kā drošs balsts iepretim Staļina imperijai. Brīvēstības gaiss...

Tāču kuŗi, ko Amerikai nācās

vest lielas pretstāves ietvaros, atvairot komūnisma draudus, kā arī 21. gadsimtā Āzijas rietumos un vidienē, nedeva cerēto iznākumu.

Korejas kuŗš (1950 – 1953) beidzās neizšķirti: kaut gan dienvidos izveidojusies plaukstoša, priekšzīmīga demokrātiska valsts, ziemeļos joprojām pie varas ir murgainais Ķīmu režīms.

Vjetnamas kuŗš satricināja Amerikas sabiedrību, prasīja amerikāņiem daudz upuŗu un beidzās 1975. gadā ar ASV vēstniecības personāla kaunpilno bēgšanu hēlikopterā no Saigonas. Tiesa gan – Vjetnamā pie varas ir autoritārs režīms ar komunistiskiem simboliem, bet attiecības ar ASV ir korektas un veidojas brīvais tirgus pēc Ķīnas parauga.

2001. gada 11. septembra šoks – Ņujorkas “Dviņu torņi” sagraušana – lika prezidentam Džor-

džam V. Bušam ievadīt ilgstošus kuŗus Afganistānā un Irakā, kas maksāja amerikāņiem daudz upuŗu, bet “sagāja grīstē”, jo netika izprasta cilšu un klanu mentalitāte, šītu un sunnītu pretstāve un daudz kas cits. Irakā joprojām stāvolis ir chaotisks, un Afganistānas talibi kā bija, tā ir daudzos novados tumsonīgi varneši.

Un nu ielūkosimies ASV Konstitūcijā – šai visumā lieliskajā dokumentā, ko 1776. gadā pieņēmuši “nācijas tēvi”. Manuprāt, viens no tās pantiem ir brīnišķīgs, otrs – postīgs. Pirmais pants garantē pilnīgu, neaizskaramu vārda, preses un sapulču brīvību. Postīgs, manuprāt, ir 2. pants, kuŗš garantē “tautai” “turēt ieročus”. Tas bija saprotams 18. gadsimta apstākļos, bet izvērtās par iespēju katram šaudīties “cik grib”, un šaudišanas upuŗu ziņā Amerikai pieder traģisks rekords.

NRA – Nacionālā strēlnieku (*rifle*) asociācija ir ASV spēcīgākais lobijs, kas neļauj atcelt šo pantu.

Tagad – par trīskāršo krīzi, kas tricina un plosa Ameriku.

Pirmais krīzes aspekts ir sasodītais koronavīruss, kas vismagāk skāris “Lielo ābolu” – Ņujorku. Otrais ir rasisms, ko nabaga Floida guldišana zeltītā zārkā nav mazinājusi.

Trešais ir, piedodiet, Donalds Tramps kā persona un prezidents – impulsīvs, neapreķināms, svaids, untumains. Viņa atstādinātais padomnieks nacionālās drošības jautājumos Džons Boltons savā nupat iznākušajā grāmatā, ko Tramps veltīgi mēģināja aizliegt, atklāj daudz ko, kas risinās “šajā telpā” – Baltā nama Ovalajā kabinetā. Tās lasīšana pastiprina iespaidu, ka šogad Ceturtais jūlijs ir padrūms.

Vai Putins sapņo par jaunu pasaules pārdalīšanu?

SALLIJA
BENFELDE

Neapšaubāmi, lielais jautājums šobrīd pasaulē ir *Covid 19* radītā krīze. Katrai valstij, protams, ir vēl arī savas problēmas, un tā visa ēnā daudzi jautājumi paliek nepamanīti, par spīti tam, ka tie nākotnē var radīt ļoti nopietnas sekas.

Viens no tādiem jautājumiem, manuprāt, ir Krievijas vēlme gandrīz jebko apgriezt “ar kājām gaisā”, pārrakstīt vēsturi un pirmām kārtām Otrā pasaules kuŗa cēloņus un sekas. Publiskajā vidē ir izskanējuši – tiesa, drīzāk, kā anekdoti, nevis nopietni apgalvojumi – ka vīrusa krīze Latvijai ir gandrīz pilnībā nobēigusi un ka tik slikti nav nekur, un ka Otrā pasaules kuŗu ir sākusi Latvija.

Tomēr ir vēl kāds notikums, kas ir simptomātisks un kas Latvijā, šķiet, ir paslidējis garām publiskās vides acīm un ausīm. Proti, šogad maijā Krievijas partijas *Roģina* (Dzimtene – krievu val.) līderis, Valsts domes deputāts Aleksejs Žuravļovs Valsts domē ir iesniedzis likumprojektu, kas paredz atcelt un pasludināt par Krievijas teritorijā nelikumīgu PSRS Tautas deputātu kongresa pieņemto rezolūciju – nosodīt Molotova-Ribentropa paktu. Un atzīt to par spēkā neesošu, nelikumīgu. Jāatgādina, ka 1989. gada 24. decembrī PSRS Tautas deputātu kongress pieņēma rezolūciju par Vācijas-Krievijas 1939. gada 23. augustā parakstītā savstarpējās neuzbrukšanas jeb Molotova-Ribentropa pakta politisko un tiesisko novērtējumu. Kā zināms, šī pakta

slepenā daļa paredzēja Eiropas sadalīšanu starp Krieviju un Vāciju, un Otrais pasaules kuŗš faktiski sākās nedēļu pēc pakta parakstīšanas, kad 1. septembrī Vācija iebruka Polijā. Savukārt 17. septembrī Polijā iebruka PSRS kuŗaspēks, un abu valstu armijas Polijas teritoriju sadalīja tā, kā bija paredzēts Molotova-Ribentropa paktā.

Tas, ka Tautas deputātu kongress atzina pakta slepenās daļas esamību un to nosodīja, bija ļoti būtiski daudzām valstīm, arī Baltijas, kuŗu teritorijas tika okupētas vai pakļautas faktiskai pārvaldei.

Žuravļovs skaidro, ka viņaprāt rezolūcijas projekta autori nav bijuši objektīvi un bezkaislīgi pakta vērtētāji un ka apgalvojumam par to, ka pakta slepenā daļa pārkāpusi trešo valstu neatkarības un suverēnitātes principus, nav pamata. Vēl vairāk, Žuravļovs uzskata, ka rezolūcijas autoriem bijis vēl kāds mērķis – radīt leģimitātes ilūziju Baltijas valstu izešanai no PSRS, jo tās it kā neesot tur labprātīgi iestājušās.

Protams, var smieties vai raustīt plecus un uzskatīt Žuravļovu un viņa partiju par divainīšiem, kādu netrūkst nevienas valsts politikā, bet, pirmkārt, partija *Roģina* ir viena no Putina politikas atbalstītājām. Savulaik tā tika dibināta 1998. gadā kā Krievijas Reģionu partija, 2003. gadā tā tika pārdēvēta par partiju “Roģina” jeb “Tēvzemes nacionāli patriotisko savienību”, savas ideoloģijas pamatā liekot krievu

nacionālismu. Sākumā tai bija problēmas ar prokuratūru, kas to apsūdzēja rasismā, bet, Krievijas politikai kļūstot agresīvākai un nacionālistiskākai, par partijas vadītāju kļuva Valsts domes deputāts Aleksejs Žuravļovs, kuŗš formāli pārstāvēja valdošo Putina partiju “Vienotā Krievija”.

Otrkārt, ļoti daudziem Krievijas iedzīvotājiem Baltijas valstu neatkarība joprojām ir kā dadzis acī, kā apvainojums. To, ka PSRS konstitūcijā bija paredzētas republiku tiesības izstāties no Padomju Savienības, daudzi neatceras vai negrib atcerēties, tāpat kā to, ka Baltijas valstis aizgāja no PSRS nevis ar asiņainām revolūcijām, nogalinot kompartijas vadoņus un okupācijas armijas kuŗavīrus, bet gan pat pēc PSRS likumiem leģitīmi ievēlējot Augstākajai Padomei par to nobalsojot. Turklāt Latvijas Neatkarības deklarācija nebalstījās uz minēto PSRS Tautas deputātu kongresa lēmumu, bet gan uz starptautisko likumdošanu.

Žuravļova likumprojektu var apstiprināt, var neapstiprināt – visticamāk, tas notiks tā, kā labpatiks Putinam. Putina publiskie izteikumi par to, ka Molotova-Ribentropa pakts bijis nepieciešamība un ka Baltijas valstis iekļāvušās PSRS pēc savas gribas, liek domāt, ka likumprojektu varētu apstiprināt. Jebkuŗā gadījumā tas ir kā vēl viens brīdinājums par to, ka Krievija pārtop ļoti bīstamā valstī. Militārs uzbrukums diez vai ir gaidāms, bet ideoloģiskais uzbrukums notiek jau

vairākus gadus un tikai pastiprinās. Jau esmu rakstījusi, ka Kremļa ideoloģija bieži “iesūcas” mūsu prātos un uzskatos pavisam nemanāmi, un mēs kļūstam par savas valsts noliedzējiem. Ja paseko līdzī tam, ko Kremļa balss pauz kaut vai saistībā ar *Covid 19*, tos pašus tekstus var lasīt sociālajos tīklos, tikai to autori ir cilvēki, kuŗi sevi bieži uzskata par Latvijas patriotiem, kuŗi visu un visus atmasko labākas dzīves vārdā. Tādēļ informāciju, kuŗas internetā netrūkst nevienā jautājumā, jāvērtē rūpīgi, lai nesānā, ka labu gribot, pūšam tādu žuravļovu stabulē.

Latvijas Ārlietu ministrija ir nākusi klajā ar paziņojumu, kuŗā rakstīts: “Latvijas Ārlietu ministrija kategoriski noraida š. g. 19. jūnijā Krievijas Federācijas prezidenta V. Putina pausto, kas lasāms rakstā “Lielās uzvaras 75 gadi: kopīga atbildība vēstures un nākotnes priekšā”. Baltijas valstis tika okupētas un anektētas prettiesiski, lietojot draudus un militāras provokācijas. PSRS pārkāpa savas starptautiskos līgumos noteiktās saistības un veica agresijas aktu. Tautas suverēnā griba tika falsificēta viltus vēlēšanās. Baltijas valstu iluzorā autonomija padomju okupācijas apstākļos bija tikai aizsegs padomju režīma noziedzīgajai politikai, ko noteica padomju valsts un komunistiskās partijas vadība Maskavā (...).”

Protams, var diskutēt, vai iebrukums Latvijā nebūtu sācies jau 1939. gadā, ja Ulmanis būtu atteicies atļaut valstī izveidot

krievu kuŗabazes un vai vispār Latvijai starp divām agresīvām un totalitārām varām bija jebkādas izredzes saglabāt savu valstiskumu. Tāpat var diskutēt, vai bez Ulmaņa apvērsuma un vienpersonīgās absolūtās varas Latvijai būtu mēģinājusi pretoties būtu pasaulei ziņojusi par to, ka tiek okupēta. Var arī jautāt – ja būtu paziņojums par okupāciju, vai Latvija būtu iekļauta PSRS sastāvā un nekļūtu par satelītvalsti, kā vairums Austrumeiropas valstu pēc Otrā pasaules kuŗa. Šobrīd lielais jautājums ir, vai ASV un Ķīna piekritīs ar Putinu pārrunāt situāciju un vai vienosies par jaunu pasaules pārdalīšanu? Kāda būs Francijas un Lielbritānijas nostāja?

Tomēr Putins jau ir spēris soli tālāk – viņš aicina sēsties kodollielvalstīm pie viena galda, pārrunāt sankcijas un vienoties par problēmu risinājumu. Citiem vārdiem sakot, Putins vēlas jaunu pasaules pārdalīšanu. Protams, diez vai kāds eksperts šobrīd ir gatavs prognozēt, vai Putinam izdosies iecerētais. Tomēr skaidrs, ka pret Krievijas izplatītajām ziņām un apgalvojumiem jāizturas ar piesardzību un nopietni jāvērtē pasaulē klejojošās ziņas un apgalvojumi.

Šī publikācija sagatavota ar Mediju atbalsta fonda fināciālu atbalstu no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par publikācijas saturu atbild biedrība “Laiks-BL”

MAF
Mediju atbalsta fonds

JURIS
LORENCIS

Domā par Krieviju, skaties uz Ameriku

Labā grāmata ir mūsu dvēseles spogulis, tā mainās līdz ar pieaugšanu. Pareizāk sakot – ne jau pati grāmata, bet mūsu uztvere par to. Ar gadiem mēs labāk saprotam Kristīni no Rūdolfa Blaumaņa “Purva bridēja”, viņas izšķiršanos saistīt dzīvi nevis ar bagāto saimniekdēlu Akmentiņu, bet gan ar vienkāršo zirgu puisi Edgaru. Dīvainas pārvērtības notiek ar Raini – skolas laikā viņš šķiet sarežģīts, vēlāk – neinteresants, un tikai brieduma gados sākam apjaust dzejnieka patieso dziļumu. Nu, bet krievu rakstnieku Fjodoru Dostojevski vispār nav vērts lasīt tiem, kuri jaunāki par trīsdesmit – tāpat neko nesapratīs. Citādāk ir ar grāmatām par politiku. To vērtību, dažkārt pat pravietisko tālredzību apstiprina laiks, vēstures plūdums, un mūsu dzīves pieredze te maz ko maina. Manā priekšā ir uzņēmēja un mecenāta Viļa Vītola grāmata “Pardomas par Krieviju”, kas iznāca 2016. gadā Rīgā apgādā “Jānis Roze”. Kopš grāmatas iznākšanas esmu to pārlasījis jau vairākas reizes. Un katru reizi guvis jaunu apstiprinājumu Vītola asajam redzējumam uz Krievijas pagātni, šodien un nākotni. Viena no grāmatas centrālajām tēmām – par Rietumu un Krievijas spēku un vājumu, par ietekmes maiņu abu globālo spēlētāju starpā. Neiztirzājot senāku vēsturi un nākotnes perspektīvas, varētu jau-

tāt – kas mainījies šajos četros gados kopš grāmatas iznākšanas? Un tad mums jākonstatē, ka Krievijai daudz maz izdevies noturēt iekarotās pozīcijas, pat nedaudz pavirzīties uz priekšu hibridkara frontē. Diemžēl Rietumi šajā laikā kļuvuši vājāki. Sašķelti, neizlēmīgi, pa daļai paralizēti. Kas pie tā vainīgs? Garīgais un fiziskais nogurums? Vēlmju domāšana? Mērķtiecīgas Krievijas “troļļu fermu” sētas dezinformācijas kampaņas? Nespēja saredzēt prioritātes? Droši vien viss kopā. Par to liecina Anželes Merkeles nepārdomātais lēmums atvērt durvis imigrācijas straumei no Āfrikas un Tuvajiem Austrumiem. Histēriskā apsēstība ar iespējamo klimata krīzi, ļaušanās zviedru pusaudzes Grētas Tūnbergas kampaņai “Fridays for Future”. Arī Rietumu reakcija uz Covid 19 vīrusa epidēmiju bija visai haotiska un nekoordinēta. Mirušo skaits, rēķināts uz vienu miljonu iedzīvotāju. Latvijā tas ir 25 reizes mazāks nekā ASV un 42 (!) reizes mazāks nekā Apvienotajā Karalistē. Bet ir vēl citi signāli. Mazāk ievēroti, bet patiesībā vēl bīstamāki. Viens no tādiem – maija sākumā pieņemtais Vācijas Konstitucionālās tiesas spriedums, kas apšaubā Eiropas Centrālās bankas obligāciju iegādes programmas likumību. Daži eksperti uzskata, ka šis lēmums apdraud Eiropas Savienības (ES) likumisko un pat

monetāro vienotību, tāpat pašu ES kā organizācijas eksistenci.

Vācija, Francija vai Spānija šodienas globālajā politikā maz ko nosaka. ES kopumā ar to jau sāk rēķināties. Bet ES vienotība nav pietiekama. Grāmatas “Pardomas par Krieviju” priekšvārdā Eiropas parlamenta deputāte Sandra Kalniete raksta: “Tā jau nav, ka politiķi nesaprastu ekspertu un pētniecības institūtu stratēģiskās analīzes prognozes par Krieviju un Putina režīmu. Liela daļa saprot, taču, būdami atkarīgi no parlamentāro vēlēšanu cikla, vairākums savus politiskos lēmumus un rīcību piešķir politiskās prakses vajadzībām. Diemžēl stratēģiski lēmumi tik īsā laikā nogriežni, kāds ir starpvēlēšanu posms, nav īstenojami”. Un vienotā Eiropa ar dažām gaida kārtējās vēlēšanas un referendumus. Kas uzvarēs prezidenta vēlēšanās Francijā – Makrons vai Lepēna? Kā nobalsos briti – vai tiešām būs Breksits? Cik stipri būs radikāļi Spānijā, Itālijā vai Grieķijā? Jau aizgājis tik tālu, ka Eiropu uztrauc ne tikai Vācijas, bet pat tās federālo zemju (un tādas ir 16!) vēlēšanu rezultāti. Vai tikai neuzvarēs “Alternatīva Vācijai”? Un kāda būs šo vēlēšanu ietekme uz politiku Berlīnē?

Vēl viena problēma – ASV, kas visus pēckara gadus bijusi Eiropas drošības garants, kļuvusi neprognozējama un nesaprotama. Vilis Vītols savā grāmatā gan

raksta: “Gandrīz visa Rietumu sabiedrība, arī Latvijā, novērtē Krieviju kā daudz spēcīgāku, nekā tā ir īstenībā... Izņēmums Rietumos ir amerikāņi, kas pieraduši domāt globāli, redz pasauli ar plašāku skatienu un šādā kontekstā labāk saprot Krievijas patieso varēšanu”. Tā varbūt vēl bija prezidenta Obamas laikā. Bet šodien Amerika vairs nedomā globāli. Baltajā namā sēž cits prezidents – Donalds Tramps. Cilvēks, par kuru viņa bijušais padomnieks Džons Boltons nupat iznākušajos memuāros “Telpa, kurā tas notika” (“The Room Where It Happened”) liecina, reiz Tramps jautājis saviem darbiniekiem, vai tiešām Somija esot daļa no Krievijas. Savukārt Krievijas valsts televīzija patlaban burtiski izgaršo nesenos grautiņus Amerikas pilsētu ielās. Laupišanas, pieminekļu apgānīšanu. Secinājums: “Lūk, pie kā noved demokrācija! Jūs gribat, lai pie mums ir kā Amerikā?” Latvijas Universitātes profesors Leons Taivans intervijā “Neatkarīgajai Rīta Avīzei” (19.06.2020) saka: “Šobrīd ASV sākusies valsts dibinātāju – Džona Džeja, Tomasa Džefersona, Džordža Vašingtona un citu pieminekļu demolešana. Tie ir tādi zīmīgi simboli. ASV ir Rietumu civilizācijas cietskapis. Ja tur tiek izskaloti pamati, tad tā ir nelaba zīme, kas simbolizē pārmaiņas, kuŗas nav par labu Rietumu civilizācijai.

ASV lielajās pilsētās imigrantu skaits ir milzīgs. Viņi piesaka sevi. Tas ir labi un demokrātiski, bet viņi piesaka sevi ar citas civilizācijas vērtībām. Tā nav protestantiskā ētika, kas raksturīga ASV. Proti, intensīvs darbs, arī intensīva intelektuālā piepūle, kuŗa ir nesusi ASV labklājību. Šie cilvēki grib kaut ko citu.”

Ja Tramps nezina, kur atrodas Somija, tad kāda viņam interese par Latviju? Savukārt Putins 24. jūnijā sarīko militāro parādi Maskavā. Brīdī, kad šis laikraksta numurs sasniegs lasītāju, Krievijā būs noslēdzis 1. jūlijā paredzētais balsojums par labojušiem valsts Konstitūcijā. To mērķis – vēl vairāk izcelt Krievijas vēstures imperisko dimensiju un ļaut Putinam valdīt arī turpmāk, teorētiski pat līdz 2036. gadam. Vienlaikus Krievijas Valsts dome gatavojas anulēt PSRS Tautas deputātu kongresa 1989. gada lēmumu, kuŗā nosodīts Molotova – Ribentropa pakta slepenais protokols par ietekmes sfēru sadali Eiropā. Ja Latvija atrastos blakus Portugālei, es daudz par šīm lietām nedomātu. Ja pats nebūtu piedzīvojis padomju okupāciju, es par to neuztrauktos. Bet ģeogrāfiskā karte un personīgās dzīves pieredze diemžēl liek justies mazliet neomulīgi.

Mediju atbalsta fonda ieguldījums no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem

Aizslēgtās pasaules piezīmes: brīnumzemes ceturtajā fazē

(Turpināts no 2. lpp.)

Dažādi laika nospiedumi

Kad dinamiskajā Briseles dzīvē bija iestājusies liela klusuma un neziņas pauze, tas ļāva zāles asniem izspraukties cauri laikmetīgi stabilajam Vecpilsētas Lielā laukumā (Grand Place) bruģim, kas parasti būtu neiespējami dēļ nepārtrauktā tūristu un vietējo iedzīvotāju rosības šajā vietā. Šis laiks ir atstājis dažādus nospiedumus. Tas deva iespēju aizklīst pa Briseles ielām, kuŗās, šaubos, vai ikdienā būtu devies. Tā bija vienreizīga iespēja izjust pilsētu bezgalīgās klusuma noskaņās. Patlaban, kad automašīnu straume jau atgriezies pilnā sparā uz ielām un šosejām, reizēm pieķeru sevi domājam – varbūt tas bija tikai ilgstošs sapnis, ko man bija iespēja piedzīvot. Noslēgtība no pārējās pasaules, ieslēgšana konkrētās valsts robežas radija savā ziņā klaustrofobiskas izjūtas. To neviens vien man pēdējā laikā atzinis, ka bijis grūti samierināties ar šīs brīvības ierobežošanu. Vai kas ir mainījies? Eiropas valstu robežas atveras... Tāpat uz ielām – sastrēgumi. Izolētības laikā Briselē varēja pārvietoties straujos tempos ar sabiedrisko transportu. Tagad – reizēm iestrēgsti kā vēl pavisam nesenajā

Pandēmijas laika iezīme. It neviena, tukša pat viena no pirmajām veikalu galerijām Briselē // Foto: Edvards Vārdaunis

pasaulē, kas bija piedzīvota pirms dažiem mēnešiem. Bāri un restorāni ir cilvēku pārpildīti. Daudzi grib atkal satikties tuvumā, baudīt dzīvas sarunas nevis saskandināt vīna glāzes ar datora ekrāna palīdzību dažnedažādos virtuālos burziņos.

Savā ziņā ekskluzīvi bija papildināt franču valodu virtuāli un arī kārtot eksāmenu šādā digitālā kondīcijā. Tomēr esmu atteicies no vasaras kursiem, četras stundas ik dienu lūkoties un veicot komunikāciju caur digitālām ierīcēm, nevis reālā apmācībā klases telpā. Tas manā skatījumā būtu neakceptējami, sevišķi jau tā dēvētajai skaistajai, mīlestības pielietajai franču valodai, kuŗa katrai skaņai, vārdam, akcentam ir tā īpaši unikālā vērtība. To vēl nevar izjust, saprast, apjaust un kārtīgi iemācīties ar dažādo gudro un viedo tehnoloģiju palīdzību. Šādi, protams, valodu papildināt var tikai īpašās situācijās.

Tāpat – pirms šīs krīzes viedtālrunis ieņēma daudzu cilvēku dzīvēs svarīgāku lomu nekā baznīca, bibliotēka un banka. Dullais Dauka mēģināja atklāt, kas slēpjas ir aiz horizonta, bet es saku – ir taču arī dzīve aiz viedtālruna! Tā

gluži nav Alises Aizspoguļija. Vajag tikai pacelt un novērst acis no tālruņa mirgojošā ekrāna. Var ieraudzīt neatklātu pasauli sev apkārt. To pēc daudzām virtuālām sapulcēm es mēģināju atkal atklāt gaidāmajās vasaras brīvdienās.

P.S. Lidojums vairs neturpinās nezināmā virzienā, bet ir sākusies jauna, nezināma ēra tajā pašā vecajā pasaulītē – nākotnes brīnumzemē. Es vēl nespēju isti noticēt, ka esmu saņēmis e-pastā uzaicinājumu no savas mīļās nacionālās aviokompānijas AirBaltic par gatavošanos lidojumam pēc divām nedēļām. Šāda elektroniskajā pastā saņemta vēstulīte ir kā signāls par pavērto brīvības privilēģiju – atkal pabūt Latvijā pie saviem vismīļākajiem cilvēkiem, un, protams, Zemgales lidenuma mazajā sirdspukstā – Aucē. Tikmēr piezīmēm šoreiz lieku punktu. 28.06.2020. pulksten 10.05 Forest, Briselē. Viena virtuālā dzīves seriāla sezona ir noslēgusies. Cerams, rudens atnāks ar zeltainu lapkriti nevis ar bangojošo otro vilni. Un nebūs kas vairs līdzīgs no sērijas – viens pats mājās kā kvēlojoša rudens ogle... Lai jums laba veselība, dārgais lasītājs/a!

“Amerikāņu sapnis nav par mums”

Latvijas un ASV pavalstnieks Džordžs Stīls
atklātā sarunā ar Ligitu Kovtunu par latviešiem un rasismu

Tu taču zini, ka Latvijā tevi sauc par Džordžiņu?

Jā, tā mani jau Amerikā uzrunāja mana tolaik draudzene, tagad sieva Ulla. Zinu, ka latviešiem patik deminutīvi, mīļvārdiņi. Tajos jūs saucat cilvēkus, kas jums ir tuvi. Tas man ir svarīgāk nekā uzruna – jūs. Pirms gadiem desmit mani Rīgā uz ielas uzrunāja kāds cilvēks, kurš teica: “Varbūt jūs esat “mūsējais”, bet nekad nekļūsiat “savējais”. Es daudz par to esmu domājis un diskutējis. Vieni saka – “savējais” ir tuvāk, citi – “mūsējais”. Manas latviešu valodas zināšanas tomēr nav tik dziļas, lai saklausītu smalkas nianšes. Domāju, šis cilvēks īstenībā gribēja pateikt, ka es vienmēr palikšu “savā vietā” Latvijas sabiedrībā.

Žurnālists Juris Lorencs nesen puda uzskatu, ka latviešiem “savējais” ir ikviens, kurš iemācījies un runā latviešu valodā neatkarīgi no ādas krāsas vai etniskās piederības. Varu tikai piekrist – man arī ir svarīgi, lai cilvēks, kas dzīvo manā zemē, runātu manas valsts valodā. Vai tevi aizskar, ka Latvijā lieto vārdu “nēģeris”? Piemēram, Rūdolfa Blaumaņa darbos tiek lietots arī “moris”.

Oi! Mūsu sarunai par šo temu nebūs tik daudz laika... laikā, kad es iemācījos latviešu valodu, vārdnīcā lasīju: nēģeris – *nigro* vai *negro*. Nesaprotu, kā viens vārds var nozīmēt gan vienu, gan otru, lai gan latviešu valodā ir gan *lasīt grāmatu*, gan *lasīt ogas*. Lai būtu! Bet tagad izstāstīšu tev kādu situāciju Rīgas tramvajā. Stāvu, blakus man sēž un mani apspriēž divas kundzes, līdz viena saka: “Jūs tak esat tas nēģerītis, kas runā latviski!” Saku: “Jā, kundze!” Mirkli vēlāk, kad eju izkāpt, kungs, kas stāv durvīs, nošņāc: “Nēģeris!”... Pēc tavas sejas izteiksmes redzu, ko tu domā! Tieši tā – viss ir atkarīgs no situācijas, no “konteksta”.

Kādā valodā viņš “nošņāca”?

Saprotu, ko tu domā! Atbildēšu – nicinošas piezīmes esmu saņēmis kā latviešu, tā krievu valodā, vienlīdz. Man vispār ir grūti saprast, kāpēc, runājot par cilvēku, jāuzsver, ka viņš ir afroamerikānis. Kāpēc saka – “es šodien darbojos kopā ar Jāni” un “es šodien darbojos kopā ar nēģeri” – nevis Džordžu?!

Raugi saprast – mums Latvijā nēģeris vienmēr bijis kaut kas miļš, eksotisks...

Lūdzu, vairāk nekad nelieto vārdu eksotisks, runājot par cilvēku! Auglis var būt eksotisks, dzīvnieks... Starp citu, klausoties mūsu sarunas ierakstu, pievērs uzmanību, ka tu teici “melns nēģeris”. Vai būtu arī “baltais nēģeris”?

Starp šiem vārdiem bija komats, ko tu “nedzirdēji.” Bet man tomēr šķiet nepareizi, ka no latviešu valodas jāizslēdz vārds *nēģeris*, kuram mūsu valodas semantika nav ne mazākā sliktās pieskaņas. Esmu ļautājusī Amerikas latviešiem –

kā tad tagad lai saucam M. Rāvēla “Nēģeru rapsodiju”, un neviens man neko jēdzīgu nav atbildējis. No tālas bērnības atceros, ka klausījos skaņuplati ar “Nēģeru šūpuļdziesmu” – “Ak, mans bērniņ, mans mazais nēģerpuisit...” (Uzdziēdu.) Tu tādu zini?

Tagad zinu...

Atzišos, biju sapratusi, ka Amerikā rasisma jautājumi ir daudz maz atrisināti, ka problē-

otrajam semestrim. Teikšu godīgi, pats vien biju vainīgs, ka ne-mācījos kā pienākas.

Nu, tas, kas pusaugu puikas slikti mācās, tiešām nav atkarīgs no ādas krāsas. Bet ko tu izmācījies, ar ko tu pelni naudu?

Latvijā esmu privātskolotājs – mācu angļu valodu.

Un dziedī Latvijas spēcīgākajā vīru korī *Gaudeamus* pie Ivara Cinkusa. Jūs, melnādainie, jau

Un satiku arī “nedraudzīgus”, kas man nedeva roku. “Draudzīgie” teica: “Džordž, tā ir ar dažiem latviešiem!”

Vēlos uzsvērt – “dažiem”. Man ir nepatīkami dzirdēt pēdējā laikā Latvijā bieži izskanējušo apgalvojumu, ka latvieši ir rasisti. Piemēram, ārvalstu studenti saskaroties ar rasismu Latvijā. Tā taču nedrīkst vispārināt!

Nesen piedalījos zoom konferencecē, ko rīkoja partija *Attīstībai/Par*, kur es atbalstu. Tad sekoja komentāri, diemžēl – naidīgi. Es nedrīkstot runāt par rasismu Latvijā, jo tumšādaino cilvēku te neesot tik daudz, lai par to runātu. Vēl vairāk – lai es izbeidzot “meklēt” rasismu Latvijā un nemēģināt to “iedvest”. Tu gribi teikt: “Džordž, nav rasisma, jo es neesmu rasiste!” Es tev atbildēšu – un tomēr ir.

“Labā vēsts” katrā ziņā ir tā, ka mēs par to runājam, ka dzīvojam līdzī tam, kas notiek tavā dzimtenē, neraugoties uz gana sarežģīto etniskās sadzīvošanas pieredzi savā zemē. Piebildīšu, ka tu taču esi Latvijas pavalstnieks.

Esmu dubultpavalstnieks, 2017. gadā naturalizācijas ceļā ieguvu Latvijas pavalstniecību.

TV intervijā tu teici rūgtus

vārdus: “Amerikāņu sapnis nav par mums!”

Jā, mans sarūgtinājums ir ļoti, ļoti liels, mēs, afroamerikāņi taču esam nozīmīga Amerikas iedzīvotāju daļa. Ir briesmīgas šīs dedzināšanas, demolēšanas, protesti, kuŗos iesaistās arī krimināli elementi, neskatoties uz to, vai viņi melni vai balti. Bet te “labā vēsts” ir tā, ka kustībā pret rasismu, kas jau pārgājuši Amerikas robežas, iesaistās tik daudz balto, tik daudz jaunu cilvēku. Viņi ir ieraudzījuši to, ko iepriekš neredzēja.

Kāda ir izeja?

Manuprāt, pirmām kārtām ir vajadzīgs spēcīgs, inteligents līderis, kā pagājušā gadsimta 50. – 60. gados bija Martins Luters Kings, kā 27 gadu gaŗumā bija Nelsons Mandela. Viņi bija augsti intelektuāli cilvēki, kas rādīja pareizo ceļu šai cīņā, izslēdzot atbīribu. Ir jābūt augstām garīgām vērtībām, lai stātos priekšgalā. Šobrīd tāda līdera diemžēl nav.

Šī publikācija sagatavota ar Mediju atbalsta fonda finānciālu atbalstu no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par publikācijas saturu atbild biedrība “Laiks-BL”

MAF

Mediju atbalsta fonds

mas starp “melnajiem” un “baltajiem” aizgājušas līdz ar tiem laikiem, kad plosījās kuklusklangs.

Šīs problēmas bija pierimušas laikā, kad astoņus gadus Amerikas prezidents bija Baraks Obama. Tagad tās atkal aktualizējas. Rasisma izpausmes ir slēptas, tāpēc arī tās nepamani. Turklāt – tās “izlaida” ne jau jauni cilvēki, bet vecākās paaudzes, arī tie, kas mūsu vecumā. (Esmu dzimis 1959. gadā.) Un ko tas nozīmē? Vien to, ka šīs problēmas ir vienkārši “snaudušas”!

Šobrīd lasu Mišelā Obamas autobiografisko grāmatu, un arī tajā izlasu, kādas problēmas bijušas viņas ceļā uz spožo karjēru. Kā tev gāja?

Mans stāsts ir diezgan labs, bet skumjš. Bet es neesmu nekāds upuris, nē! Mani audzināja mamma viena pati, uzaugu nabadzīgā melno rajonā, īstenībā geto, bijām nabadzīgi, dzīvojam galvenokārt no valdības pabalstiem. Bet preti mūsu mājai bija katoļu baznīca un skola, kurā es gāju. Mamma ļoti daudz strādāja, lai varētu par to samaksāt. Bet es slikti mācījos. Biju nolēmis kļūt par priesteri, vienu gadu nomācījos katoļu seminārā, bet arī tur man negāja labi, jo... vienkārši slikti mācījos. Pārgāju uz vidusskolu tai pašā Klīvlāndē, kur arī tiku vien līdz

nevarat iztikt bez dziedāšanas un dejošanas – gluži tāpat kā latvieši, vai ne? Tas mums ir kopīgs. Amerikas latviešu blūzmenis Teo Lilienfelds savulaik uz manu jautājumu, kā tas sanāk, ka latvieši tik labi izpilda blūzu, kas taču ir raksturīga melnādaino mūzika, atbildēja: “Tāpēc, ka mums ir kopīga ciešanas!” To viņš teica pēc Latvijas Okupācijas muzeja apmeklējuma.

Atceros, kā Klīvlāndē abi ar Ullu skatījāmies Dziesmu svētku ierakstus – man bija mute vaļā! Ko tādu redzēju pirmo reizi mūžā un teicu – kā es gribētu tur nokļūt! Tas bija 1993. gads, un tas nemaz nelikās tik reāli. Bet esmu jau piedalījies piecos Dziesmu svētkos! Korī *Gaudeamus* dziedu jau 21. sezonu, un tas, tikai pateicoties Ivara neatlaidībai. Kad uzzināju, kas tas par kori, pavisam nobijos no tā augstā līmeņa. Bet Ivars ņēma un ievīlka. (Starp citu – Ivars arī Džordžu “nokristījis” vārdā Juris Tērauds. – L. K.)

Klīvlānde jau ir tāds bagātīgs latviešu kultūras centrs, kur ir spēcīgas teātra, dziedāšanas un dejošanas tradīcijas, spēcīga Koncertapvienība. Vai tur arī iesaistījies?

Nē, bet satiku daudzus ļoti sirsnīgus latviešus, īpaši atceros Maiju Grendzi un viņas ģimeni.

Ojārs Kalniņš: “Biju domājis, ka kuklusklangs vairs neeksistē”

No intervijas Latvijas Avīzē š. g. 16. jūnijā

“Jebkurā pasaules zemē ir rasisms, ir cilvēki ar rasistiskiem uzskatiem. Grūti teikt, cik daudz un vai vairākumā. Man likās, ka Amerikā tas mazinājies, jo kā gan ievēlētu par prezidentu Baraku Obamu! Mišela, viņa kundze, ir ļoti populāra. Šajās dienās mani pārsteidz, cik daudz parādījušies melnādainie politiķi. Cik daudz pilsētu mēri ir afroamerikāņi! Tā ir liecība, ka rasisms gājis mazumā. Taču domāju, ka pastāv rasistiski noskaņots kodols, kurš ienīst ne tikai melnādainos, bet arī ķīniešus, latīņamerikāņus, pat eiropiešus.

Ko tautieši saka par notiekošo? Latvieši reti kur dzīvo vienuviet ar melnādainajiem, ja nu kādās pilsētās?

Esmu aktīvs feisbukā, sekoju līdzī Amerikas latviešu ierakstiem. Ir ļoti dalītas jūtas. Pārsteidzošā kārtā ļoti daudziem latviešiem, kas tur izpaužas kā Trampa atbalstītāji, – neteikšu, ka viņi ir atklāti rasisti, bet viedokļi ir asi un radikalizēti. Jāsaka gan, asuma netrūkst abām pusēm, liberāļiem un konservatīvajiem. Bet negribu raksturot ASV latviešu sabiedrību no dažiem feisbukā sastopamiem paraugiem.

Vai Latvijā, jūsuprāt, tas stipri izteikts?

Latvijā ir rasisti, bet nedomāju, ka tas notiek sistemātiski. To neļauj likumi, un neliekas, ka tam ir liels atbalsts mūsu sabied-

ribā. Bet labi pazīstu Džordžu Stīlu. Viņš apgalvo, ka laiku pa laikam piedzīvojis, ka vietējie nīst cilvēkus ar “svešu” ādas krāsu. Tā diemžēl ir. Pats, sarunājoties ar latviešiem Latvijā, esmu ļoti reti dzirdējis rasu naida izvirdumus, bet nezīnu, kā notiek ielās, publiskās vietās.

Sportā melnādainie spēlē kopā ar baltajiem, visu rasu piederīgie aplaudē melnajiem mūziķiem, ievērojamu popularitāti izpelnījušies Holivudas melnādainie aktieri un TV ekrānu divas. Kā šādā vidē izplatās rasisms?

Uzaudzis Čikāgā, esmu liels blūza fans. Tā ir afrikāņu mūzika, kas pārnāca uz Savienotajām Valstīm, no blūza radās rokenrols. Rokenrola aizsācēji 50. gados lielākoties bija melnādainie. Nupat nomira rokenrola pionieris *Little Richards*. Baltie pieņēma šo mūziku kā savējo. Sportā – basketbolā, beisbolā, vieglatlētikā – visur ir melnādaino zvaigznes. Kristaps Porziņģis, kad sāka spēlēt Ņujorkas *Knicks*, ļoti sadraudzējās ar visiem spēlētājiem. Manīju, ka Kristapam tas gāja ļoti viegli. Viņš daudz runāja par hiphopa mūziku, un Kristapu iecienīja ne tikai kā basketbolistu, bet kā cilvēku, kurš respektē amerikāņu kultūru. Sporta un mūzikas zvaigznes ir tās, kas cenšas grozīt lietas šajā spriedzē uz labu. (..)

Mārtiņš Rītiņš atgriežas *Vincentā*

Pirmsjāņu dienās Rīgu pāršalca atkal jauna ziņa no mūsu slavenā tautieša, pavārmeistara **Mārtiņa Rītiņa** – viņš atgriežas pazīstamajā gardēžu restorānā *Vincenta*, kas īstenībā vienmēr bija Mārtiņa zīmols. Un otrādi. Lūk, ko saka pats Mārtiņš:

“Esmu atgriezies. Esmu atgriezies pie savas ģimenes, restorāna *Vincenta* komandas, ar vēl viedāku redzējumu un vīziju par to, kā augt vēl augstāk. Laiki mainās, es arī. Ir bijuši vakari, kad, licis galvu uz spilvena, prātoju par to, vai izdarīju pareizo lēmumu, aizejot no *Vincenta*. Pastāv populārs uzskats, ka pirmajai mīlestībai ir grūti tikt pāri. Tāpat ir ar šo restorānu.

Vincenta stāsts ir par mūžīgu klasiku, kuŗa pastāvīgi “izgudro” sevi, nezaudējot savu būtību. Tagad, manā vadībā, tā kļūst pieejamāka, neformālāka, taču vienlaicīgi arī ekstravagantāka un “atmosfēriskāka”. Taps absolūti jauna vīzija restorāna telpām, kuŗu dizains uzticēts māksliniekam Maksimilianam Andreje-

vam kopā ar *Vincenta* grupas radošo komandu, lai radītu vidi, kur apstājas laiks. Ar dizainu, kas no jauna interpretē gluži ikoniskus elementus no *Vincenta* 25 gadus ilgā stāsta un atver jaunu lappusi.

Ēdienkartē būs mūsdienīgi latviešu un Eiropas ēdieni, ko kopā ar pavāru Oskaru un *Vincenta* komandu rūpīgi sagatavosim un pārsteigsim savus viesus ar izmeklētām sezonālām medijumu, gaļas un zivju izvēlēm. Tāpat arī taps īpaša ēdienkarte veģetāriešiem, ko papildinās visgardākie deserti un īpašas *Amadei* šokolādes *pralinēs*. Dažas “klasikas” paliks! Ir teiciens – *If it works, don't fix it*.

25 gadu laikā *Vincenta* kļuva par ēdiena pasniegšanas kultūras un sociāli nozīmīgu iestādi ar uzticīgu vietējo un starptautisko gardēžu klientūru, kas uzticējās man un manas komandas darbam, iemilēja allaž dzīvespriecīgo gaisotni un pārsteigumiem pilnos ēdienus. Mēs to plānojam arī turpināt – manu roku vadībā

un ar slavenā vīnziņa Raimonda Tomsona izmeklēto vīnu izvēli.

Mēs vēlamies padarīt *Vincentu* par vēl izcilāku darbavietu Latvijas viesmīlības spožākajiem talantiem un tiem, kas vēlas apgūt pavārmākslu, strādājot komandā starp labākajiem.

Es vēlos padarīt *Vincentu* par vēl nozīmīgāku daļu no Latvijas restorānu un viesmīlības kultūras, lai visi kopā padarītu Rīgu par vēl izcilāku gardēžu galamērķi un lai piesaistītu starptautisku uzmanību.”

Vēlēsim veiksmes Mārtiņam un visiem viņa kollegām, kas precīgi un draudzīgi sagaidīja savu „šefu” atpakaļ mājās!

Atbildot uz jautājumu, kas tad būs ar citiem projektiem, par ko stāstījām intervijā mūsu laikrakstā, Mārtiņš atsaka – “Pamazām taps!” Pats pirmais gaidāms jau drīz – beķereja un brokastu vieta Ausekļa ielā 14, tai pašā vēsturiskajā namā, kur savulaik mita redakcija un kur pie fasādes joprojām ir Helmara Rudziša piemiņas plāksne. Tiksimies septembrī “*Vincentā*”!

Trimdas izskolotie. Mārcis Milaknis

ASTRĪDA JANSONE

Mārcis Milaknis ir fonda “Ārkārtējā palīdzība Latvijas zemesardzei” stipendiāts. Fonda mērķis ir palīdzēt Latvijas Republikas zemesardzei, to materiāli un morāli stiprinot. Fonds dibināts 1995. gadā, tam ir bijis daudz atbalstītāju visās pasaules malās. 2004. gadā fonda valde pieņēma lēmumu Latvijā dibināt Jaunsardzes stipendiju, ieguldot līdzekļus neaizskaramajā kapitālā. Stipendija tiek piešķirta jaunsargam, kuŗš studē kādā no Latvijas augstskolām. Ik gadu neaizskaramā kapitāla fonds tiek papildināts ar ziedojumiem. 2016. gadā fondu sasniedza sēru ziņa par Jaunsardzes fonda kasieŗa, fonda stipendijas kurātora Andreja Muzikanta nāvi. Godājot viņa nenovērtējamo ieguldījumu Jaunsardzes fondā, tuvinieki, draugi un paziņas ziedoja viņa piemiņai. Ziedotie līdzekļi pievienoti Jaunsardzes fonda stipendijai.

Ziedojumu koordinēšanu jau daudzus gadus veic Ilmārs Dambergs. Viņš turpina atbalstu ne tikai ar Jaunsardzes fonda stipendiju, bet arī dibinājis savas ģimenes piemiņas stipendijas – Jāņa un Ēllas Dambergu stipendiju, Jāņa un Ernasa Binderu stipendiju un sievas Veras Dambergas piemiņas stipendiju. Ilmārs Dambergs pats latviešu sabiedrībā vienmēr ir bijis ļoti darbīgs.

Mārcis Milaknis stāsta savu dzīves stāstu: “Esmu dzimis 1993. gada 28. aprīlī Jēkabpilī. Es esmu pirmdzimtais kuplā ģimenē. Četrus gadus visa vecāku uzmanība bija veltīta tikai man, bet tad jau bijām divi – es un brālis Jānis, kas šobrīd studē Aizsardzības akadēmijā, vēl pēc pusotra gada bijām jau trīs, mums pievienojās māsa Ieva, kas arī pašlaik ir Vitolu fonda stipendiāte un studē RTU. 2010. gadā mums pievienojās negaidīts, taču ļoti milēts un lolots brīnumiņš – mazā māsa Katrīna Eliza, kas

šobrīd mācās Viesītes vidusskolas 2. klasē. Manus vecākus sauc Sarmīte un Ģirts. Lieliskākus un mīlošākus vecākus es nevarētu vēlēties.

Agrā bērnībā, līdz pirmajai klasei, dzīvojām Jēkabpilī. Tad pārcēlāmies uz dzīvi laukos, tuvāk vecvecākiem. Manus vecvecākus no tēta puses sauc Zenta un Valdis. Vecvecākus no mammas puses neesmu saticis, viņi devusies Aizsaulē jau pirms manas dzimšanas. 2000. gadā sāku mācīties Viesītes vidusskolā, šo pašu skolu ir pabeidzis arī mans tēvs. Lielāko daļu no 12 pamatizglītības gadiem mācījos Viesītē, bet ģimenes apstākļu dēļ piekto klasi un daļu no sestās klases mācījos Jēkabpilī Poļu pamatskolā. Jau pirmskolas vecumā man patika matemātika, piecu gadu vecu-

mā jau biju iemācījies reizināšanu un dalīšanu, bet tikai vidusskolā, sāku iegūt augstas vietas matemātikas olimpiādēs, augstākais sasnieguma bija 3. vieta valsts olimpiādē. Manuprāt, šīs olimpiādes bija iemesls, kāpēc es ieguvi Vitolu stipendiju. Neatceros, kā es uzzināju par Vitolu fondu, bet esmu diezgan pārliecināts, ka mana mamma bija par to dzirdējusi un ieteica man pameklēt vairāk informācijas un pieteikties, šo iespēju es izmantoju. Pēc Viesītes vidusskolas pabeigšanas sāku studēt RTU, Aviācijas transportu. 2016. gadā ieguvi profesionālo bakalaura gradu aviācijas transporta un gaisakuģu tehniskās ekspluatācijas inženiera meħāniķa kvalifikāciju. Divus mēnešus pēc RTU absolvēšanas uzsāku darbu

AirBaltic kompānijā. Strādāju par plānošanas inženieri. Paralleli uzsāku maģistra studijas, kuŗas gan diemžēl neesmu pabeidzis, bet ceru, ka nākotnē izdosies to izdarīt. *AirBaltic* nostrādāju trīs ar pusi gadus, bet vīrusa dēļ nācās pārtraukt darbu. Šobrīd esmu jauna darba meklējumos, mēģinu atrast jaunu izaicinājumu un jaunas iespējas, kā turpināt sevi realizēt. Pagaidām neesmu precējies, bet esmu nopietnās attiecībās un domāju kā par kazām, tā par bērniem. Vitolu fonds palīdzēja man uzsākt un pabeigt studijas, biju jauns, nobijies lauku puisis. Vecākiem bija jāaudzina un jāizskolo vēl trīs bērni, līdz ar to iegūtā stipendija ļoti atvieglāja studiju uzsākšanu un

iedzīvošanos Rīgas vidē. Vitolu fonds ir lieliska iespēja, kas palīdz studentiem studēt un kļūt par tādiem cilvēkiem, kādi viņi vēlas būt. Būvēt pamatus stabilai nākotnei, kas citos gadījumos, varbūt nebūtu iespējams...

Es sevi uzskatu par Latvijas patriotu, vienmēr dzīvoju ar nostāju, ka jebkuŗš no mums ir daļa no mūsu valsts, no mūsu demokrātijas, valsts sākas ar mums pašiem. Pašlaik Latvijā aug ļoti gudra, radoša, izturīga paaudze, kas zina, ko vēlas un uz ko ir spējīgi. Mūsu sīkstums Latviju varētu uzcelt vēl nebijušos augstumus, arī es esmu daļa no tā. Un arī es vēlos dot savu ārtavu Latvijas attīstībā.”

ASTRĪDA JANSONE

TRIMDAS BĒRNU BĒRNI LATVIJĀ

MATĪSS KUKAINIS,
Zvērināts advokāts Latvijā
un ASV

“Priecājos, ka iznākusi šī lieliskā Astrīdas Jansones grāmata par man līdzīgajiem trimdas bērnu bērniem, kas arī tic Latvijas nākotnei.

Lai tā iedvesmo arī citus!”

Cena: 20,- USD

Grāmatas Jums piesūtīs pa pastu (t.sk. pasta izdevumi).
Rakstiet Inesei Zaķis 6051A Sun Blvd #604, St.
Petersburg, Florida 33715

“Cilvēks ir pati galvenā vērtība valstī”

Tiesībsargs Juris Jansons intervijā Irēnai Bērziņai

2020. gada ziņojumā par cilvēktiesību ievērošanu pasaulē minēti fakti, kas liecina, ka joprojām tiek pārkāptas cilvēktiesības pat demokrātiskās un augsti attīstītās valstīs. Bruņotie konflikti, ķīmisko ieroču izmantošana, kas ir starptautiski aizliegta, seksuāla uzbrukšana darbvietā, vardarbība ģimenē... Cilvēktiesību pārkāpumu saraksts ir gana plašs. Kā globāla negatīva tendence tiek minēta sabiedrības polarizācija – viena pasaules daļa kļūst aizvien nabadzīgāka, savukārt cita – aizvien bagātāka. Eiropas Savienības Cilvēktiesību tiesai apritējuši 60 gadi, bet joprojām nevar apgalvot, ka Eiropas kontinentā būtu vienota tiesiska telpa, kas, pēc ES Cilvēktiesību tiesas prezidenta domām būtu vēlama. Kā ir ar cilvēku tiesību ievērošanu Latvijā? Piemēram, Eiropas Komisijas Sociālo tiesību komiteja secinājusi, ka situācija Latvijā neatbilst Eiropas sociālajai chartai. Labā ziņa Latvijas iedzīvotājiem ir tāda, ka mums ir Satversme, mums ir Tiesībsarga institūcija, kur cilvēktiesību aizskārums gadījumos varam vērsties pēc atbalsta, taču slikta ziņa ir tāda, ka Latvijā 21. gs. trešajā gadu desmitā daudzās jomās diemžēl netiek ievērotas cilvēktiesības.

Uzrunāju Tiesībsargu Juri Jansonu neilgi pēc 1. jūnija – Starptautiskās bērnu tiesību aizsardzības dienas. Kā izrādās, tieši bērnu tiesību un sociālo tiesību aizskārums Latvijā ir jo bieža parādība. Tas, ka Juris Jansons sarunā ļoti bieži minēja frazi “Mēs cināmies...”, liek secināt, ka daudzās jomās cilvēktiesības Latvijā ir jāaicina.

Tiesībsarga amatā esat jau gandrīz 10 gadus un joprojām cīnāties par cilvēktiesību ievērošanu Latvijā?

Manas darbības sākumposmā tika akcentēta tieši bērnu tiesību aizsardzība. Piemēram, par tiesībām uz bezmaksas izglītību, kā tas ir noteikts Latvijas Republikas Satversmes 112. pantā. Tolaik mūsu valstī bija tāda prakse, ka vecākiem vajadzēja remontēt klases, pirkt grāmatas, nepieciešamo mācību aprīkojumu u. c., kas bija pilnīgā pretrunā ar tā laika spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem.

Kāpēc bija cīņa?

Tāpēc, ka bija liela pretestība no pašvaldībām, kas ir vidusskolu un pamatskolu dibinātāji, un bija neizpratne no sabiedrības puses. Jo – kā tad tā? – es taču savam bērnam visu to labāko! Jā, bet mēs runājam par bērnu pamattiesībām uz attīstību. Ne tikai Latvijā, bet arī attīstītās ES dalībvalstīs ir saistošs šis princips. Ir taču arī ģimenes, kurām ir maza interese par viņu bērnu izglītību. Un te ir svarīgi, ka uz izglītības starta līnijas visiem bērniem jānodrošina vienādas tiesības.

Par emocionālo un fizisko vardarbību Latvijas ģimenēs?

Izrādās, ka Latvijā vecāki bērnu pēšanu bieži vien neuzskata par vardarbību – tas viņuprāt ir audzināšanas instruments. Esam veikuši pētījumu par vardarbību pret

bērniem un vardarbību starp bērniem. Ir četri klasiskie vardarbības veidi, un visneatpazīstamākais ir viņu atstāšana novārtā. Bet tas ir tikpat traumējoši, kā seksuālā vai fiziskā vardarbība. Varbūt pat traumējošāka nekā fiziskā vardarbība. Jo atstāšana novārtā var ietekmēt bērna psihoemocionālo attīstību, psihi kā tādu, intelektuālo attīstību. Vecāki to neatpazīst kā vardarbību un bieži vien arī speciālisti to nesaskatīja kā problēmu.

Gandrīz katrs otrais bērns Latvijā ir cietis kādā no vardarbības veidiem!

Attiecībā uz seksuālo vardarbību, statistika ir vēl drāmātiskāka. Nereti var būt tā, ka bērns to neatpazīst, vai ģimenē tas tiek slēpts. Visbiežāk seksuālo vai fizisko vardarbību konstatē tad, kad bērns ir nonācis pie speciālista.

Latvija nav ne laba, ne slikta, ja salīdzinām ar citām valstīm. Starptautiskajos forumos un konferencēs ir konstatēts, ka tā ir visas Eiropas problēma, bet tas nevar būt attaisnojums. Jo mēs dzīvojam Latvijā, mums ir jārūpējas par mūsu visneaizsargātākajām sabiedrības grupām, un visneaizsargātākie ir bērni.

Vēl viena cīņa saistās ar sociālās aprūpes centriem un īpaši – personām ar garīga rakstura traucējumiem.

Bieži vien šie cilvēki “iesprūst”, maigi izsakoties, līdz mūža galam kādā speciālizētā klīnikā. Tiek aizmirsts, ka ikvienam cilvēkam ir tiesības dzīvot sabiedrībā. To nosaka arī ANO konvencija par cilvēku ar invaliditāti tiesībām uz aizsardzību, kur skaidri pateikts, ka valstīm ir jānodrošina ikvienas personas iespēja iekļauties sabiedrībā, tai skaitā personām ar invaliditāti.

Izrādījās, ka Latvijā ir ļoti šauri sociālās rehabilitācijas pakalpojumu loks. Bijām sašutuši par to, ka tā vietā, lai nodrošinātu kādas jēgpilnas aktivitātes, šiem cilvēkiem tika doti medikamenti – tādi paši kā speciālizētajās ārstniecības iestādēs, bez regulāras speciālistu kontroles un izmeklējumiem. Galvenais – lai viņi būtu pavisam mierīgi un neieinteresēti!

Šis temats sabiedrībā bija un arī ir nepopulārs, cilvēki vēlas norobežoties.

Tā tas diemžēl ir. Te jāatceras okupācijas jeb padomju laiks, kad tika sludināts, ka mums jau valstī nav personu ar invaliditāti. Šie cilvēki tika aizsūtīti “prom no acīm”. Mūsdienu cilvēktiesību izpratnē tas ir pilnīgi nepieņemami. Tā joprojām ir mūsu lielā cīņa kopā ar nevalstiskām organizācijām. Sadarbojamies arī ar mediju asociācijām, piemēram, ar Latvijas psihiatru asociāciju. Jurists nav ārsts, tāpēc monitoringa jeb pārbaudes vizītēs dodamies kopā ar speciālistiem.

Vai šī cīņa rezultējas ar kādām pozitīvām pārmaiņām?

Ir izveidota valstiska speciālizēta struktūrvienība, kas ātri reaģē, analizē un prognozē cilvēktiesību pārkāpumus. Ja tāds konstatējam, aicinām tos laikus novērst, lai nepieļautu nopietnus likuma pārkāpumus. Bet vēl viena liela

Juris Jansons: “Mans uzsvars ir sociāli ekonomiskās tiesības, jo neizglītots cilvēks ar sliktu veselību bez pienācīgiem iztikas līdzekļiem nedomās par vārda brīvību vai pulcēšanās brīvību. Cilvēks pirmām kārtām domās, kā izdzīvot. Eiropas Padome, manuprāt, šobrīd ir ļoti liela izaicinājuma priekšā. Bez veselīgas sociāli ekonomiskās politikas ES vienkārši sabruks.”

cīņa nav izcīnīta – tas saistīts ar bērnu psihiatriju. Esam nosūtījuši vairākus iesniegumus prokuratūrai kriminālprocesu uzsāksnāi. Process ir ilgstošs un smagnējs.

Bērnu psihiatri ir pārslogoti.

Katru gadu gandrīz 1000 bērniem konstatē kādu no psihiskām saslimšanām. Jautājums ir – vai ambulatorā aprūpe viņiem ir pieejama, ja mums trūkst bērnu psihiatru? Ārstu noslodze ir tik liela, ka viņiem ir grūti veikt savu darbu augstā kvalitātē.

Izrādās, lai ārsts varētu uzsākt savu praksi Latvijā kā bērnu psihiatrs, viņam jāpabeidz vispārējās medicīnas studijas (seši gadi), tad vēl jānodrošina vispārējā psihiatru rezidentūrā (apmēram tikpat ilgi) un vēl divi gadi bērnu psihiatrijā. Un tad šis augsti kvalificētais speciālists var pretendēt uz atalgojumu aptuveni 1000 eiro pirms nodokļu nomaksas. Tas ir pilnīgi nepieņemami.

Tiesībsargam jāpievērš uzmanība, bet jāstrādā taču ierēdņiem?

Tā vajadzētu būt tiesiskai valstī, kur ikviens sabiedrības loceklis un it īpaši tie cilvēki, kas tiek algoti no sabiedrības (no nodokļu maksātāju naudas) ir ar atbildīgu atbildību.

Taču sanāk absurda situācija – Tiesībsargam jācinās... ar saviem kolēģiem.

No starptautisko cilvēktiesību viedokļa, mums bieži vien ir jādarbojas kā izmeklētājiem. Bieži vien ir mēģinājumi kaut ko noslēpt, parādīt lietas citā, labākā gaismā. Valsts un pašvaldību iestāžu darbiniekiem gan jāsaprot,

nām mainīt politiku un arī tieslietu paradigmu sociāli atbildīgas valsts tiesību virzienā.

Jums jāpierāda, ka par sociālā pabalsta līdzekļiem cilvēks nevar iztikt?

Absurds ir tajā, ka mums ir jāpierāda, ka tie minimālie iztikas līdzekļi cilvēkam, kas ir garantēti, neatbilst cilvēka cieņas un sociāli atbildīgas valsts principam.

Ja Latvija ir apņēmusies ievērot starptautisko cilvēktiesību standartus, Eiropas Cilvēktiesību konvenciju, tad tā ir jāpilda.*

Piemēram, runājot par veselības aprūpi – ir princips, ka valstīm ir jānodrošina veselības aprūpe tāda līmenī, lai sabiedrībā fiziskā un mentālā veselība ir visaugstākajā līmenī. Tur ir sava loģika. Un loģika ir ļoti vienkārša – sabiedrības un valsts ilgtspēja ir atkarīga no izglītotas, veselīgas, gudras, uz attīstību virzītas sabiedrības.

Tā pati jūsu cīņa par medikū algām patiesībā ir cīņa par augstākas kvalitātes veselības aprūpi.

Saeima, pieņemot valsts budžeta likumu tiktāl, cik tas attiecas uz veselības aprūpes finansējumu, ir pārkāpusi Saeimas Kārtības rullī un Satversmē. Uz to norādīja arī Valsts prezidents. Netiek ievēroti tiesiskās, attīstītas valsts principi, un tas ir ļoti slikts signāls. Bet Satversmē ir ierakstīti principi, kas nodrošina, lai ikviens cilvēks varētu būt atbildīgs, pilnvērtīgs pilsonis un justies laimīgs.

Vai Latvija var sevi pozicionēt kā valsti ar augstu iedzīvotāju ienākumu līmeni?

Ja mēs gribētu saukties par valsti ar augstiem ienākumiem, dienas minimums, kas būtu jānodrošina, ir 22 eiro. Tas Latvijas situācijā ir neiespējami. Ja mēs gribam būt valsts ar augstu iedzīvotāju ienākumu līmeni, tad tie minimālie standarti, kas būtu jānodrošina vistrūcīgākajiem cilvēkiem, pašreiz nav sasniedzami. Piemēram, 60% pensionāru Latvijā saņem līdz 300 eiro pensiju. Lai gan pensija Latvijā nedrīkstētu būt mazāka par to līmeni, cik ir nepieciešams cilvēka cienīgai eksistencei.

Jūsu rosinājums politiķiem?

Ļoti ieteiktu katru rītu, pirms doties uz Saeimu, pārlasīt Satversmes 18. panta 2. daļu: “Es, uzņemoties Saeimas deputāta amata pienākumus, Latvijas tautas priekšā zvēru būt uzticīgs Latvijai, stiprināt tās suverēnitāti un latviešu valodu kā vienīgo valsts valodu, aizstāvēt Latviju kā neatkarīgu un demokrātisku valsti, savus pienākumus pildīt godprātīgi un pēc labākās apziņas. Es apņemos ievērot Latvijas Satversmi un likumus.”

Man lūgums, lai politiķi ievēro Latvijas Republikas Satversmi un pieņem tādus likumus, kas nav pretrunā ar Latvijas Republikas Satversmi. Ja mēs būsim vienprātīgi, ka Satversme ir Latvijas pamats ilgtspējīgai attīstībai, tad arī visi būsim laimīgi, un Latvija būs labākā valsts pasaulē.

* Š. g. 16. jūnijā Satversmes tiesa pieņēma lēmumu, ka minimālā pabalsta apmērs – 64 eiro mēnesī neatbilst Satversmei. Labklājības ministrijai uzdots izstrādāt risinājumu. – Red.

IESAKĀM APMEKLĒT!

No 12. jūnija līdz 19. jūlijam Latvijas Fotografijas muzejā apskatāma latviešu mākslinieka un fotografa Ata Ieviņa personālizstāde.

Izstādē redzamās asamblāžas ir pēdējā gada laikā Ata Ieviņa radītās vizuālās pasakas, kuņas rosinājusi autora interese par Seno Ēģipti. Fotomākslinieku vienmēr ir iedvesmojusi Senā Ēģipte, tās tonālitate, sarkofāgi, dārgumi un nemitīgie jaunatklājumi. Asociācijas ar Ēģiptes dārgumiem, ko joprojām izceļ no pazemes, to noslēpumainība un senatnes elpa, fotografa prātā saistījušās ar pasakām par Faraonu. Autors apgalvo, ka viņš nevarot uzrakstīt labu pasaku, toties spēj tādu izdomāt un ar dažādu tehniku un glezniecisku elementu palīdzību arī īstenot.

Savu autortehniku A. Ieviņš raksturo kā installāciju un *fotosietspīdi*. Darbu tehnoloģija ir eksperimentāla un balstās gadiem ilgā pieredzē, pārbaudot dažādu materiālu īpašības, mehāniku un saderību. *Asamblāžu* daudzos uzslāņojumus veido dažādos periodos kopētas paša autora oriģināl-fotografijas, lime, špaktelis, kartons, aerosoli, folija (siltumsega), sintētiskais siets, marle, akrila krāsas. Lēnām, šizētiski eksperimentējot, tiek izmantota kodināšana un spīdināšana, notiek glezniecisko faktūru sasaiste un reljefa izveide, daži darbi ir pat noturēti

pagrabā, kur krasās temperatūras izmaiņas un mitrums ietekmē attēlus.

Atis Ieviņš ir netipisks padomju laika fotografs, beidzis Mākslas akadēmijas Tekstilmākslas nodaļu, bet par tekstilmākslinieku tā arī nekļuvis, jo viņu vienmēr saistījuši dažādi eksperimenti un jaunu māksliniecisko veidu meklējumi, kuņas apvienota glezniecība un fotografija. Aizv. gs. 60. gadu otrajā pusē un 70. gados autors aizrāvās ar fotokodinājumiem. Savukārt 70. un 80. gados viņš strādāja tolaik vēl mazpazīstamā grafiskajā teknikā – sietspīdē jeb zīdspīdē. Fotosietspīdes tehniku Ieviņš izmantoja, par pamatu

ņemot paša uzņemtās fotografijas. Šobrīd viņš turpina nodarboties ar fotografiju *bojāšanu*, kā viņš smeļoties saka, jo arī izstādei “Faraona dārgumi” izmantotas fotografijas ir atrastas paša arhīvos.

Atis Ieviņš dzimis 1946. gadā Talsu rajona Ārlavas pagastā. Absolvējis Rīgas Lietišķās mākslas vidusskolas Dekoratīvās noformēšanas nodaļu 1965. gadā, no 1969. līdz 1974. gadam studējis Latvijas Mākslas akadēmijas Tekstilmākslas nodaļā. Fotografa karjēru Ieviņš aizsācis armijas dienestā un ilgus gadus strādājis par fotoreportieri dažādos Latvijas preses izdevumos.

Nozīmīgākās solo un grupu

izstādes bijušas Latvijas Nacionālajā mākslas muzejā, “Arsenālā”, Rīgas Mākslas telpā, Latvijas Nacionālajā teātrī, Ojāra Vācieša memoriālajā muzejā, Rīgas Domē, galerijās “Antonija”, “Birkenfelds” (ar Juri Zvirbuli), “Garāža” (Maskavā, Krievijā). Ieviņš piedalījies vairākās starptautiskās un pašmāju

ceļojošās izstādēs. Mākslinieka sietspīdes glabājas Rātdžersas universitātes *Jane Voorhees Zimmermanli* mākslas muzejā, Ņūbransvikā, ASV, Latvijas Laikmetīgās mākslas muzeja un Nacionālā mākslas muzeja kolekcijā u.c.

“Latvijas kultūras alfabēts” Rīgas Sv. Pēterā baznīcā

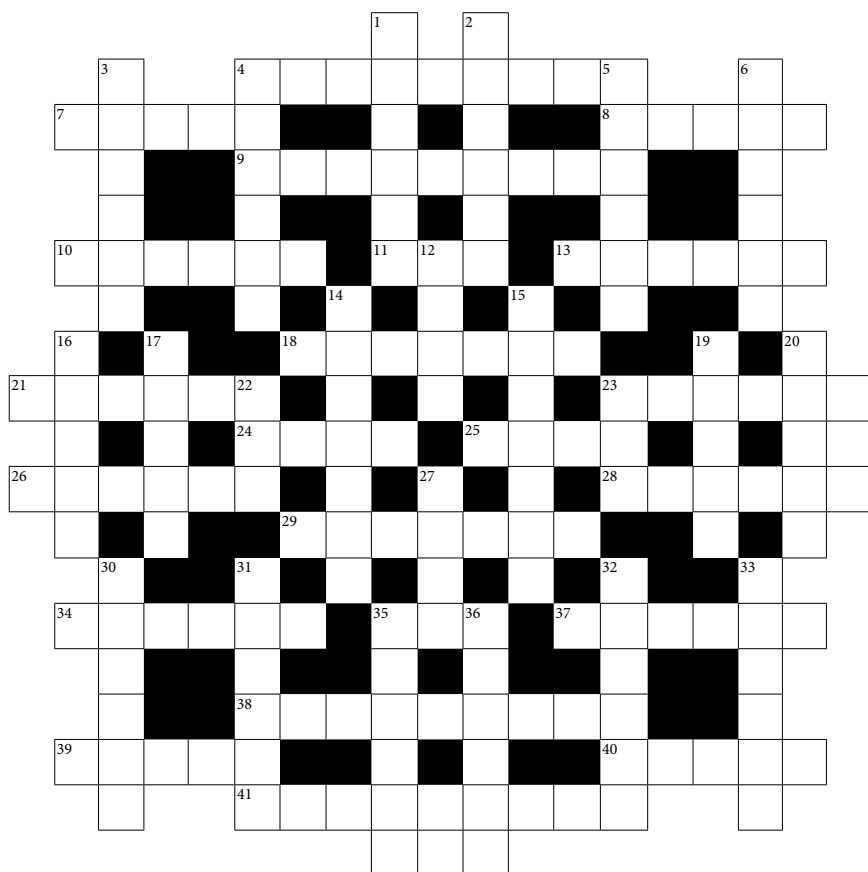
Vēl līdz 9. augustam Rīgas Sv. Pēterā baznīcas Gaiļa zālē skatāma audiovizuāla instalācija Latvijas kultūras alfabēts, kas tapusi, atzīmējot Latvijas nacionālo kultūras, izglītības un zinātnes institūciju 100. gadadienu un iekļauta UNESCO svinamo gadadienu sarakstā. Septiņas lielākās Latvijas valsts kultūras institūcijas – Latvijas Nacionālais arhīvs, Latvijas Nacionālais teātris, Latvijas Mākslas akadēmija, Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmija, Latvijas Nacionālā bibliotēka, Latvijas Universitāte un Latvijas Nacionālā opera Latvijas Simtgadē svinēja arī savas dibināšanas simt gadu jubilejas. Izstādes atklāšanā UNESCO mītnē Parīzē 2019. gadā kultūras ministrs Nauris Puntulis uzsvēra: “Latvija tika dibināta kā kultūrnācības valsts – Pirmā pasaules kara smago notikumu degpunktā tika izauklēta un realizēta ne tikai neatkarīgas Eiropas valsts ideja, bet arī dibinātas svarīgākās institūcijas. Un tās ir kultūras, izglītības un zinātnes institūcijas – augstskolas un mākslas iestādes. Tas bija un ir signāls starptautiskajai sabiedrībai par mūsu pamatvērtībām, kuņas nozīme laika gaitā tikai stiprinās.” Izstādē ietverti septiņi informātievi stendi, iepazīstinot ar katru no institūcijām. Centrālais izstādes elements ir grāmata “Latvijas kultūras ābece”, kuņas autores ir Krista Burāne un Laila Burāne, bet ilustrators – Renis Gailītis. Izstādes idejas autore Krista Burāne: “Septiņu mākslas, izglītības un zinātnes nacionālo institūciju darbība simt gadu griezumā ir radījusi mūsdienu Latvijas kultūras valodu. Kā zināms, valodas pamatā ir alfabēts, kuņas ap-

gūšanai tiek lietota Ābece. Tāpēc instalācijas centrā atrodas grāmata “Latvijas kultūras ābece”. Tā tapusi, iedvesmojoties no 1919. gada ābeču paraugiem, bet vēsta par Latvijas kultūras šodienu un nākotni. Ābece ietver 106 šķirklus, kas stāsta par procesiem mūsdienu Latvijas kultūrā un par cilvēkiem, kuņas dzīve un darbs ir saistīts ar septiņām simtgadi svinotajām institūcijām. Daļu no ierakstiem, par kuņas signālīzē tematiskas ikonas uz septiņiem 1919. gada stilistikā veidotiem skolas soliem un grāmatas lappusēs, ir iespējams aplūkot arī digitāli jūsu viedierīcē, programmā “Overly”. Ikonas ved uz videointervijām ar septiņām spilgtām personībām – mākslinieci Katrīnu Neiburgu, dziedātāju Aleksandru Antonenko, ērģelnieci Ivetu Apkalnu, režisoru Valteru Sili, kā arī ar Māri Sprūdžu, Silviju Tretjakovu, Jāni Karušu, kas arī ir guvuši panākumus katrs savā darbības nozarē. Viņu balsis izskan arī latviešu valodas alfabēts, aicinot katru izstādes apmeklētāju domāt par to, kādas vērtības viņš var radīt, izmantojot mūsu 33 burtus.” Izstādi, kas tapusi Latvijas Simtgades programmas ietvaros, rīkoja UNESCO Latvijas Nacionālā komisija un Latvijas Republikas Kultūras ministrija

Par izstādes apmeklējuma iespējām un darba laiku aicinām sekot līdzi aktuālajai informācijai Rīgas Sv. Pēterā baznīcas pārvaldes mājaslapā www.peterbaznica.riga.lv.

Sastādījis KĀRLIS PĒTERSONS

KRUSTVĀRDU MĪKLA

rakstnieks (1879-1945). 6. Speciāli atlasīts komplekts. 12. Lūk! 14. Apdzīvota vieta Skrudandas novadā. 15. Ūdeņraža izotops. 16. Lielas cilvēku grupas, kam ir kopīga izcelšanās. 17. Lidojošs rotaļu priekšmets. 19. Norma, kas nosaka maksimālo daudzumu. 20. Apdzīvota vieta Dagdas novadā. 22. Salaspils valdnieks 13. gs. 23. Jēdziens ķīniešu filozofijā. 27. Pielūgsmes objekts. 30. Nepārnadžu kārtas dzīvnieks. 31. Mājas piebūve. 32. Mechanisms smagu priekšmetu celšanai. 33. Dzeņu dzimtas putns. 35. Rīgas pilsētas daļa. 36. Kādas parādības izplatības apgabals.

Krustvārdu mīklas (Nr.23) atrisinājums

Līmeniski. 1. Balle. 4. Brēms. 6. Palanga. 7. Gliseri. 8. Gavieze. 10. Poliglots. 13. Skelets. 15. Skataka. 17. Agave. 19. Nelaipna. 20. Avēnijas. 21. “Silva”. 23. Salates. 26. Mantisa. 29. Placdarms. 30. Svitene. 31. Ieceres. 32. Teikums. 33. Avīze. 34. Abuls.

Stateniski. 1. Brisele. 2. Epilogs. 3. Karagana. 4. Bagetes. 5. Slepēna. 7. Gauss. 9. Efeja. 11. Realitāte. 12. Palankins. 14. Kalenda. 16. Kabatas. 17. Amats. 18. Elara. 22. Lindraki. 23. Stops. 24. Leksika. 25. Salvete. 26. Memfisa. 27. Interns. 28. Amats.

Līmeniski. 4. Sitamais mūzikas instruments. 7. Graudzāļu dzimtas labības augs. 8. Nokrišņi. 9. Z. Skujiņa romāns. 10. Pākšaugu dzimtas tropu augs. 11. Izcils kara lidotājs. 13. Grūtniecības stāvokļa mākslīga pārtraukšana. 18. Apdzīvota vieta Amatas novadā. 21. Karpu dzimtas zivs. 23. Pilsēta Šveices austrumos. 24. Lielī dziedātāju ansamblis. 25. Vulkāns Sicīlijā. 26. Melonbū-

bieris. 28. ASV pavalsts centrs. 29. Ēriku dzimtas dekoratīvs augs. 34. Bažas, nemiers. 35. Amazones pieteka. 37. Latviešu svarcēlājs (1894-1919). 38. Šampinjoni. 39. Saules sistēmas planēta. 40. Valsts Rietumāzijā. 41. Audi, kas sedz daudzšūnu organisma virsmu.

Stateniski. 1. Kūtra. 2. Gravēšanas veids. 3. Liepu mizas. 4. Tonizējošs dzēriens. 5. Latviešu

IN MEMORIAM

“Katrs vārds, raksts, fotografija ir mūsu ieroči. Lietosim tos!”

Lielbritānijā Mūžībā aizgājusi sabiedriskā darbiniece Ruta Parrisa

Ruta Parrisa, dzim. Bogdanova, piedzima 1926. gada 2. septembrī. Viņas tēvs bija dzirnavnieks, ģimenē auga vēl divi brāļi. Rutas tēvam piederēja īpašums Matīšos pie Valmieras, kur viņš uzcēla dzirnavas. Kad Ruta aizvadītā gadsimta 90. gados atguva zemi, kur reiz bija dzirnavas, viņa to ziedoja skolai. Matīšu pamatskolas bērniem tur uzceltas šūpoles, tiek rīkotas Lieldienas, Jāņi. Šo laukumu tagad sauc “Dzirnaviņas”.

1940. gados Ruta bija spiesta doties darba dienestā uz Vāciju, kur kara apstākļos viņa strādāja municijas fabrikā. Kara beigās visa ģimene kā bēgļi nonāca Vācijā. Grēvenes bēgļu nometnē Ruta pabeidza pārtrauktās skolas gaitas Grēvenes nometnes skolā. Starp skolotājiem nometnē bija rakstnieks Jānis Jaunsudrabiņš, kurš pasniedza mākslas vēsturi.

Nonākusi Anglijā, Ruta iesaistījās latviešu trimdas sabiedriskajā dzīvē. 1949. gadā izveidojās Anglijas Latviešu mākslinieku un daiļamatniecības kopas, arī Lesterē, un Ruta tajā iesaistījās. Viņa aktīvi darbojās Lesteres latviešu draudzē un latviešu skoliņā. Bija Daugavas Vanagu fonda (DVF) Lesteres nodaļas valde un vanadžu kopas vadītāja.

Vislabāk Ruta pazīstama kā izcila DVF informācijas nozares darbiniece. Sākot ar 1980. gadu, viņa regulāri rīkoja gadskārtējās informācijas darbinieku tikšanās.

Ruta Grēvenē, ceturtā no kreisās, otrajā rindā. Pirmajā rindā redzams arī Jānis Jaunsudrabiņš

Sanāksmē 1980. gada 25. maijā Ruta uzrunāja dalībniekus ar vārdiem: “Katrs vārds, raksts, fotografija ir mūsu ieroči. Lietosim tos!”

Ruta lasīja referātus angļu sabiedrībā par Latviju, stāstīja par mūsu tradīcijām un par komunisma briesmām Latvijā. Viņas sarakste ar Lielbritānijas Parlamenta locekļiem, politiskām organizācijām un laikrakstiem vainagojās ar panākumiem, ar to ka “mūsu Latvijas vārds vairs nav svešs, bet par to raksta arī ārzemju presē”.

Vaļasprieks Rutai bija darbošanās Lesteres Dāmu runas mākslas klubā (*Leicester Ladies Speakers Club*). 1982. gada janvārī Ruta Parrisa ieguva pirmo vietu sieviešu runātāju sacensībā Lesterē, kas deva iespēju piedalīties publisko runātāju sacensībās Vidusanglijas klubu mērogā.

Ruta referēja par latviešu rakstniekiem daudzās literārās pēcpusdienās latviešu īpašumā Straumēnos un bija Latviešu preses biedrības Anglijas kopas dalībniece.

2005. gada oktobrī Ruta Parrisa par nopelniem Latvijas valsts labā apbalvota ar Triju Zvaigžņu ordeni. No Daugavas Vanagu Centrālās valdes saņēmusi Atzinības rakstu un 1985. gadā apbalvota ar DV nozīmi zeltā.

Arī *Brīvās Latvijas* redakcijas un vēl atlikušo lasītāju saime skumst par mūsu ilggadējās lasītājas un autore aiziešanu Mūžībā.

Brīvā Latvija

reklāmas cenas Latvijā

Cena – 1,15 eiro
par cm² ierāmējumā
Atlaides par reklāmas
publicēšanas biežumu:

- Atkārtotot vienu un to pašu reklāmu 2 reizes, paredzēta atlaide 10 % apmērā no parastās cenas.
- Atkārtotot vienu un to pašu reklāmu 3 reizes, – 15 % no parastās cenas.
- Atkārtotot vienu un to pašu reklāmu 4 reizes un vairāk, – 20 % no parastās cenas.
- PRIVĀTSLUDINĀJUMIEM: 0,60 eiro par 1 cm² ierāmējumā.
- SĒRU SLUDINĀJUMS: **NB! 60 eiro**

Pasta adrese:

Ģertrūdes iela 27

Rīga, LV - 1011

Tālrunis + 371 67326761

Tālrunis +371 67326784

Darba laiks:

Pirmdien – 9-17

Otrdien – 9-17

Piektdien – 9-13

BRĪVĀ LATVIJA

Latvijas reģ. nr. 1144.
Rietumeiropas latviešu laikraksts,
iznāk sestdienās, 48 reizes gadā.

Redaktore: Ligita Kovtuna
Brīvā Latvija redakcija:
Ģertrūdes iela 27, Rīga, LV-1011
(Darba laiks P.O: 9-17, Pk.: 9-13)
Tālr. (redakcijā) +371 67326761, +371 29439423,
Tālrunis: +371 67326784.
e-pasts: redakcija@brivalatvija.lv

ABONEMENTA MAKSA:

Brīvās Latvijas digitālo versiju
varat pasūtīt tāpat kā līdz šim.

- par 12 mēn. (48 nr.) EUR 55 (550 SEK)
- par 6 mēn. EUR 30 (300 SEK)
- 1 nedēļu EUR 2 (20 SEK)

To varat izdarīt caur *Brīvās Latvijas* mājaslapu: <http://www.brivalatvija.lv/abone-interneta>.

Izdrukājot iespējama krāsaina versija.

Tiem *Brīvās Latvijas* lasītājiem, kuri tomēr vēlas lasīt avīzi drukātā versijā, piedāvājam pasūtīt Amerikas latviešu avīzi *Laiks* – tie paši 48 numuri gadā, 20 lappuses, to skaitā 8 lpp. tās pašas, kas kopš 2001. gada bijušas kopīgas abām avīzēm.

Iespēja saņemt *Laiku* pa gaisa pastu no ASV.

- par 6 mēn. – EUR 186
- pa parasto pastu no Latvijas – 6 mēn. EUR 86

Laika Mākslas kalendārs!

Samaksa: naudu ieskaitot SIA VESTA-LK kontā:

AS SEB banka, kods UNLALV2X,
nr.: LV80UNLA0050016243516,
ar piezīmi LAIKS

un norādot vārdu, uzvārdu un adresi.
Latviešu organizāciju un **privātie sludinājumi** maksā EUR 6,- par 10 mm augstu vienslejiģā platumā aizņemtu telpu. **Sēru sludinājumi** (10,6 cm x 7 cm) EUR 60,-

Komerciālie sludinājumi EUR 12 par 1 slejas cm.
Atlaides atkārtotām reklāmām.

Ar autora vārdu, iniciāliem vai segvārdu parakstītos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā arī redakcijas domas. Par līdzstrādnieku honorāriem nepieciešama iepriekšēja vienošanās. Par publikācijās minēto faktu precizitāti atbild autors.

Lūdzam ziedojumus iemaksāt:
Biedrības Laiks-BL kontā – SEB Banka,
nr.:LV60UNLA0050018705154

Uz salas Daugavā pie Kokneses top Likteņdārzs – gaišas atceres vieta, kur svinēt latviešu tautas izturību un spēku. Tas ir arī Tavas ģimenes un dzimtas Likteņdārzs, veltīts visiem latviešiem, kas 20. gadsimtā gājuši bojā vai cietuši svešu varu dēļ. Likteņdārzs top kopdarbībā un par ziedojumiem, tā atbalstītāju skaits jau pārsniedz 500 tūkstošus. Mūsu nākamais lielais kopdarbs – uzcelt Saieta namu! **Palidzi! Ziedo!**

Nodibinājums “Kokneses fonds”
Adrese: Lāčplēša iela 75B, Rīga, LV-1011, Latvija
info@koknesesfonds.lv

Ziedojumiem EUR:

AS “Citadele banka”

Konts: LV94PARX0015211160001
SWIFT: PARXLV22

Starpniekbanka ziedojumiem USD:

USA CITIBANK, N.A., NEW YORK

Konts: 36392149
SWIFT/BIC: CITIUS33

Vairāk informācijas
www.liktenadarzs.lv

Pasūtiniet digitālo **Brīvā Latvija** laikrakstu ŠEIT:
www.brivalatvija.lv/abone-interneta

vai maksājiet bankā SIA VESTA-LK kontā:

AS SEB banka, kods UNLALV2X,

Konta nr.: LV80UNLA0050016243516

ar piezīmi “BL abon” un norādot vārdu, uzvārdu,
e-pastu un mājas adresi

Ik nedēļu izlasīsit Jums svarīgu informāciju labā latviešu valodā.

Abonementa maksa:

- par 12 mēn. (48 nr.) EUR 55 (550 SEK)
- par 6 mēn. EUR 30 (300 SEK)
- 1 nedēļu EUR 2 (20 SEK)

Par reklāmu un sludinājumiem sazinieties ar redakciju
Rīgā, Ģertrūdes ielā 27, LV-1011, e-pasts: redakcija@brivalatvija.lv,
tālr.: +371 67326761 vai +371 29439423

www.facebook.com/@brivalatvija
[www.twitter.com @briva_latvija](https://www.twitter.com/@briva_latvija)

Mājaslapa:

www.brivalatvija.lv

SPORTS

SPORTS

SPORTS

SPORTS

LIEBRITANIJAS NOVUSA FEDERĀCIJA KOPSAPULCĒ IEVĒL JAUNU VADĪBU UN PLĀNO NĀKOTNI

Liebritanijas Novusa Federācija 2020. gada 18. jūnijā sanāca uz savu ikgadējo kopsapulci. Šoreiz Liebritanijas Novusa Federācija sanāca uz kopsapulci *online* Zoom vidē Covid pandēmijas laikā noteikto ierobežojumu dēļ. Federācijā paralēli Birmingemas Novusa klubam, *Novuss Pool Games* Londonas klubam un Sauthemptonas Novusa klubam *Iceberg*, ir iestāties ceturtais klubs – Galda spēļu klubs “Kopā”.

Liebritanijas Novusa Federācija dibināta 2019. gada 27. aprīlī un savā pastāvēšanas laikā apvieno vairākus Lielbritanijas novusa klubus, plāno nākotnes novusa attīstību Lielbritānijā un pasaulē, piedalās nozīmīgu novusa notikumu kā meistarklases un sacensības atbalstīšanā un organizēšanā. Neapšaubāmi nozīmīgākais gada laikā izdarītais ir Lielbritanijas Novusa čempionāts “Lāčplēsis 2019”.

Līdzšinējā Liebritanijas Novusa Federācijas vadība, prezidente Judīte Ūbele, viceprezidents Aleksis Kaļiņš un ģenerālsēkretārs Linards Libietis noliekot amata pilnvaras, noteikti var būt gandarīti par ikvienu izdarīto labo darbu. Par katru no tiem kollēģas kopsapulcē izteica pateicību.

2020. gada 18. jūnija kopsapulcē tika pārrunātas aktuālītātes un apstiprināts plāns tuvākajiem 6 mēnešiem, nolikti mērķi un saplānoti darbi, kā arī notika jaunās vadības vēlēšanas. Par Lielbritanijas Novusa Federācijas jauno prezidentu ievēlēts Aleksis Kaļiņš (*Novuss Pool Games* Londonas klubs), par viceprezidentiem Uldis Balodis (Galda spēļu klubs “Kopā”) un Normunds Stepiņš (Sauthemptonas Novusa klubs *Iceberg*), par ģenerālsēkretāri Dace Čakla (Birmingemas Novusa klubs).

“Mūsu kopīgais lielais mērķis ir populārizēt novusu, organizēt novusa turnīrus, atbalstīt novusa sporta iniciatīvas un veicināt jaunu novusa klubu pašorganizēšanos Lielbritānijā. Lielbritanijas Novusa Federācija, kā līdz šim, ir atvērta tipa organizācija, kuŗā var iestāties un līdzvērtīgi darboties jebkuŗš Lielbritānijā dibināts un pastāvošs klubs vai biedrība, kas attīsta un populārizē novusa sportu. Pievienojies un strādājam kopā”, saka jaunais federācijas vadītājs Aleksis Kaļiņš.

PLŪDMALES VOLEJBOLS

Igaunijas galvaspilsētā risinājās šis valsts kausa otrais posms plūdmales volejbolā. Uzvarēja Latvijas dueti Mārtiņš Pļaviņš/

Edgars Točs un Varvara Brailko/Anete Namiķe. Šoreiz nepiedalījās Tina Graudiņa un Jānis Šmeidiņš.

Mārtiņš Pļaviņš

Mārtiņš Pļaviņš/Edgars Točs nebija spēlējuši kopš oktobra. Jaunās sezonas pirmajā startā izdevās uzvarēt visās spēlēs, triumfējot Igaunijas kausa Tallinas posmā, kur pusfinālā un finālā nācās krietni vien nopūlēties, lai izrautu uzvaru. Pļaviņa komentārs: “Esat spēlējuši daudzus lielos turnīros, bet kas bija šis, mazs turnīrs Tallinā? “Te ir vēl lielāks spiediens nekā Pasaules tūrē. Kad dodies uz Pasaules tūri, tur ir *Top 30* labākās komandas, visi viens otru var uzvarēt. Taču šeit ir jārada sava labākā spēle, jo visi grib spēlēt pret tevi un uzvarēt. Vienmēr ir ļoti grūti – Latvijā, Igaunijā, Lietuvā, visur. Mazie turnīri ir grūtākie,” atzina Mārtiņš Pļaviņš.

MADONĀ VASARĀ AR ROLLERSLĒPĒM

Madona aizvadīta šīs vasaras pirmās rollerslēpošanas sacensības, kurās uzvaras izcīnīja Niks Saulītis un Kitija Auziņa. Sacensībās 1,1 kilometru sprintā brīvajā stilā kvalifikācijā vīriešiem uzvarēja Lauris Kaparkalējs, par 0,48 sekundēm pārspējot Saulīti, bet par 0,81 sekundi – Artūru Brantu. Šī trijotne vēlāk pārvarēja pusfinālu un bija starp sešiem dalībniekiem finālā, kuŗā uzvarēja Saulītis, finišējot pēc vienas minūtes un 38,97 sekundēm. Kaparkalējs viņam zaudēja 3,04 sekundes, bet 4,30 sekundes atpalika trešās vietas ieguvējs Edgars Bernāns.

Sievietēm kvalifikācijā pārliecinoši ātrākā bija Auziņa, kuŗa par 6,41 sekundi pārspēja Samantu Krampi, bet vairāk nekā desmit sekundes atpalika nākamās sekotājas. Auziņa dominēja arī pusfinālā un finālā, kur finišēja pēc vienas minūtes un 54,61 sekundes. Krampe viņai zaudēja 6,38 sekundes, bet vairāk nekā astoņas sekundes aiz latvietes bija igauņiete Kaidu Kāsiku, kuŗai trešā vieta.

PĀRLIECINOŠĀ UZVARA PUSMARATONĀ ELEKTRĒNOS

Skrējiens “Apkārt Elektrēnu ezeram” Lietuvā norisinājās 49. reizi. Latvijas gaŗo distanču skrējējs **Dmitrijs Serjogins** izcīnīja uzvaru sacensību pusmaratona distancē. Serjogins finiša līniju šķērsoja pēc distancē pavadītās vienas stundas desmit minūtēm un 14 sekundēm.

Dmitrijs Serjogins

Otrās vietas ieguvējs Jauņus Strazds viņam zaudēja septiņas minūtes un astoņas sekundes, bet vēl 54 sekundes lēnāks bija Aurims Rimkus. “Cerēju uz uzvaru, taču bija ļoti karsts un trase bija samērā grūta. Tāpēc šāds rezultāts ir patīkams pārsteigums,” portāls *Delfi.lt* citē Serjogina teikto.

Kitija Valtere

Dāmu konkurencē trešo vietu ar rezultātu viena stunda 30 minūtes un 50 sekundes izcīnīja Kitija Valtere. Viņa uzvarētājai Loretai Kančitei zaudēja vairāk nekā sešas minūtes.

LATVIJA RĪKOS EIROPAS KOMANDU ČEMPIONĀTU VIEGLĀTLĒTIKĀ

Eiropas Vieglatlētikas asociācijas (EAA) valde ir atbalstījusi Latvijas Vieglatlētikas savienības (LVS) kandidatūru organizēt Eiropas komandu čempionāta otrās līgas sacensības 2021. gada 19. – 20. jūnijā pārbūvētajā Jāņa Daliņa stadionā Valmierā. LVS ģenerālsēkretārs Dmitrijs Miļkevičs akcentē šī notikuma svarīgumu vieglatlētikā, norādot, ka darbs pie pieteikuma sagatavošanas sākās jau 2017. gadā. “Pirms trīs gadiem pārrunās ar EAA izrādījām iniciatīvu, piesakoties organizēt kādu no Eiropas līmeņa pasākumiem Latvijā. Tad vēl nezinājām, vai sacensības varēsīm rīkot Rīgā vai Valmierā, bet bijām pārliecināti, ka šāda pasākuma rīkošana veicinās vairāku jomu attīstību mūsu sporta veidā. Kopš šī gada janvāra ciešā sadarbībā ar Valmieras pašvaldību izstrādājām pieteikumu, no-

drošinot stabilu Valmieras pilsētas kandidatūru čempionāta uzņemšanai.

Paldies Izglītības un zinātnes ministrijai, kuŗa sniegusi konceptuālu atbalstu sacensību uzņemšanai Latvijā! LVS gatavo iesniegt lūgumu par valsts līdzfinansējumu atbilstoši kārtībai, kādā Latvijas Nacionālā sporta padome izskata un saskaņo sporta federāciju pieteikumus par pasaules un Eiropas čempionātu finālsacensību organizēšanu Latvijā. Eiropas līmeņa sacensību organizēšana nav iespējama bez valsts tieša atbalsta. Savukārt organizatori šāda atbalsta atmaksu veic netiešā veidā, nodrošinot papildu nodokļu ieņēmumus, kā arī reklamē Latvijas vārdu Eiropā,” norāda Dmitrijs Miļkevičs.

HANDBOLISTI UZZINĀJUŠI PRETINIEKUS

Latvijas rokasbumbas izlase uzzinājusi pretiniekus 2022. gada Eiropas čempionāta kvalifikācijā. Sāncēši ir spēcīgi – Norvēģija, Baltkrievija un Itālija. Norvēģi janvārī aizvadītajā Eiropas čempionātā izcīnīja bronzas medaļas, baltkrievi tika ārā no grupu turnīra, bet līdz *play off* netika, izcīnot 10. vietu. Latvijas vienība palika 24. vietā.

Spraigs moments handbolā – Latvija pret Nīderlandi

Norvēģija un Baltkrievija spēlēs nākamgad pasaules čempionātā. Itālija ir šīs grupas pastarīte, jo vienīgo reizi italieši Eiropas čempionāta finālā spēlējuši 1998. gadā, kad bija sacensību rīkotāji. Uz 2022. gada finālturnīru dosies pa divām labākajām komandām no astoņām kvalifikācijas grupām. Finālturnīrā dalību jau garantējušas abas rīkotājvalstis – Ungārija un Slovākija, kā arī šīgada Eiropas čempione Spānija un vicečempione Chorvatija.

DAŽOS VĀRDOS

* Latvijas čempione Rīgas VEF pavēstījusi par līguma noslēgšanu ar 27 gadus veco Latvijas izlases basketbolistu **Aigaru Šķēli**, kuŗš pagājušajā sezonā pārstāvēja Igaunijas spēcīgāko vienību Tallinas *Kalev/Cramo*.

P. Karlsons

Fonds “Namejs” aicina ikvienu dot savu ieguldījumu, lai varam atbalstīt veterānus, kaŗavīrus un viņu ģimenes!

ATCERIES SAVĒJOS!

Valsts aizsardzības un patriotisma fonds “Namejs”
Reģ. nr. 40008240249
Konta nr. SWED bankā
LV45HABA0551040447334

Pievienosimies arī mēs!

Skatiet arī sociālajos tīklos:
www.facebook.com/FondsNamejs

MATĪSS KUKAINIS

ADVOKĀTS AR TIESĪBĀM
ASV UN LATVIJĀ.

- Mantošana.
- Īpašuma pirkšana un pārdošana.
- Meža apsaimniekošana un pārdošana.

Valņu iela 3, Rīga, LV-1050
matiss@sk-legal.com
+371 28390346